

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

Listizhajavsakega I.
v mesecu. Posamez-
na številka 1 Din. —
Naročnina mesečno
1 Din. Rokopisi se ne
vračajo. Nefrankira-
na pisma se ne spre-
jemajo. — Uredni-
štvo in upravnništvo
v Ljubljani. — Št.
Peterska vojašnica.
Telefon štev. 3040.

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem, članom in članicam

Oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani.
Invalidska zadruga Vzemajna pomoč r. z. z o. z.

Božični dnevi.

»Mir ljudem« je geslo v teh dnevih. To bi moralo sicer biti geslo za vse čase, za vse dobe in razdobja, vedno, neprestano... Ali, »mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje«, je konec stavka temu geslu. In malo je ljudi, ki so dobre volje, zato je geslo le samo za dni, ko se leto pripravlja k pokoju. Ljudi slabe volje je toliko in v taki množini, da se ti stili ljudi, ki so dobre volje, ne vidi.

In to je tista peza, ki tišči nas vojne žrtve od leta 1914 naprej. Ene nekoliko pozneje ali vse že leta strašnega klanja ljudi. Svoja krepka leta, svoje zdravje, svojo in svojih srečo so nam vzela ta leta.

Neprijetni in težki so ti spomini, Ali naj se jih branimo kakorkoli hočemo v dneh, ko doni geslo »Mir ljudem«, ko so obrazi praznični, ko božična drevesca pozdravljajo srečne, se nam vsiljujejo pred oči, pred dušo. Molče nam ti dnevi groze govore: tako srečni bi bili lahko tudi Vi, tudi Vaši, če bi ne bilo klanja, če bi ne veljal »Mir ljudem« samo onim, ki so »dobre volje«.

Radi bi v božičnih dneh, v dneh, ko lega v večnost staro leto in se poraja in pojavlja Novo leto, radi bi zavriskali tudi mi, radi bi se radovali tudi mi in peli: Gloria... Ali duševno trpljenje, fizično trpljenje, pomanjkanje, bolečine, pohabljeni sredi zdravih, gibčnih in čvrstih ljudi, nam ne da »Glorio« na jezik.

In ko mnogi in mnogi te dni preživljajo v krogu svojih veselih in jasnih lic dneve »Miru«, mi, vojni invalidi in me, vojne žrtve, uživamo posledice pred 14, 15 leti vseobčnega strašnega klanja, ki je uničilo našo srečo, naše zdravje...

»Mir ljudem...«, a nam vojnim žrtvam še ni dan ta mir, niti najmanjši mir. Invalidski zakon nam je zagarantiral to in ono. Ali garancija je tako rekoč brez žiranta. Prevedbe še sedaj

niso izvršene. Vršijo se, a tako počasi, izprašuje se vsakega tako o vseh stvarih, če je res bil na vojni, če je res bil ranjen in če je tista rana, ki jo ima, res iz vojne. Kdo je videl?... Strašno. A oni, ki so zboleli vsled naporov, ki nimajo ran, niso invalidi. Vsaj invalidnine nimajo pravice dobivati.

Vse to in še mnogo drugih stvari stoji te božične dni pred našimi očmi, visi na božičnih drevesih in se nam smeje.

In vendar... Kakor smo vzdržali v tistih strašnih dneh klanja, vzdržimo tudi sedaj. Vendar ne molčimo, ne kar meniš nič tebi nič. Nego mi kličemo danes v dni božične, ko se razlega »Mir ljudem«, v dni, ko lega staro leto v večnost, mi kličemo: lezi tudi ti v večnost, doba nepriznanja naših žrtv. Naj vstane z novim letom doba priznanja, doba blažujoča naše trpke dni. Naj naš zakon v novem letu bo zakon, ki se bo izvrševal, ki bo dal vse to, kar je napisano.

Sedaj v dni, ko se glase s stolpov lin glasovi zvonov, pojoči: »Mir ljudem«, sedaj, ko se prismeje otročiček Novo leto, sedaj hočemo svojo organizacijo »Udruženje vojnih invalidov« strniti še bolj krepko. Hočemo biti člani »Udruženja« pravi člani, vsi za enega, eden za vse. Sedaj morajo med nami nehati tuintam se v starem letu pojavivša nasprotja, nediscipliniranost, rovarjenje, egoizem, neprijateljstvo...

Žrtve smo vsi in zato naj bo med nami sveto geslo »Mir ljudem«, in naj velja za nas, »ki so dobre volje«.

In naša usoda, naše trpljenje bo ublaženo, bo zmanjšano.

Govoril sem!

Pozdravlja Vas vse

»Vojni Invalid«,
glasilo »Udruženja«.

K sklepu leta.

Zaključujemo leto 1930, in sicer že dvanajsto povojno leto! Hitro mineva čas, vse se spreminja in vedno bolj se odstranjujejo povojne posledice. Tudi invalidov nas je vedno manj. Smrt in redukcija delujeta stalno med invalidi in vdovami, sirote pa odrasajo in so se ob danih slabih razmerah spravile do začetka samostojnega življenja in vzdrževanja.

Kolikor nas je še priznanih, da sploh smemo nositi ime invalid (žalostno in prav nič srečno ime), pa smo ostali nesrečni, nezadovoljni in zapuščeni. Med nami pa je tudi še mnogo takih, ki so po stanju svojega telesnega zdravja invalidi, in ostanejo invalidi, čeprav jim redukcija odreka pomoč in zaščito.

Naše vrste so vseeno še precejšnje. Celokupna masa se mora trdo boriti za svoj obstanek. Tako vodimo svojo dolgo socijalno borbo skozi desetletje in še naprej. Rešitev invalidskega vprašanja, vsakokratne spremembe, različni invalidski zakoni, ki smo jih imeli in do danih nam niso mogli dati zaželenega položaja. Čutimo vedno le slabše in slabše, ker je socialni boj vedno težji, naši pogoji pa strožji. Če se pogleda v življenje vojnih žrtv in njihove pogoje, se vidi zelo slabe razmere. Kako naj invalid živi? V prvi vrsti ga vse mrzi in se ga otreša. Tako ne more do-

biti nobene službe ali zaslužka, ker mu navadno ne privoščijo nihče obzira in prednosti. Zavetišč in zavodov za vojne žrtve ni, invalidski domovi so razen enega vsi ukinjeni, učenje in šolanje je popolnoma opuščeno, posredovanja za delo tudi ni, da bi bile vojne žrtve zaščiteni in vpoštevane za izključno podelitev kakih specijskih obratov, kakor so v glavnem trafike, tudi ni govora. Kaj mi pomaga, če lahko dobi trafiko, ko ima pa na vseh straneh konkurenco nezaščitenih, ki imajo v rokah vse najboljše obrate? Pa odkod naj dobi invalid, ali vdova potrebni kapital, da bi si mogel vpostaviti res primerno podjetje? Res je, da je vsakemu težko danes iskati zaposlenje tudi neinvalidu, toda treba je pomisliti, da je moralo mnogo invalidov opustiti svoje prejšnje poklice vsled telesnih napak in nezmožnosti. Kar je invalid kot mladenič podvzemal za bodočnost, mu je invalidnost podrla. Imeli smo invalidski dom, da smo nekaj invalidov površno na hitro izučili, toda ti ljudje danes navadno ne morejo nikamor, ker ne morejo konkurirati izvežbanim in zdravim močem. Mnogo pa jih sploh ni prišlo do učenja novih poklicev ker jim dela zaprejo mnogobrojna družina, za katero noče v tem slučaju nihče skrbeti.

Tako imamo povsod pohajkujoče

invalids brez posla, brez sredstev, ki so potrebni in zmožni edino beračenja, kar pa seveda ne smejo. To je prva slika invalidske socialne bede.

Kaj imamo pričakovati drugega? Ali stalne podpore, ali kake obče dobrodelnosti? Dolgotrajno reševanje aktov o priznanju in nepriznanju se vleče iz leta v leto, zato pa mnogi niti skromnih mesečnih podpor ne dobe. Pa tudi za druge bonitete so odklonjeni, ako nimajo v rokah pismenih priznanj. Kako redke so izredne podpore, čeprav ima invalid ali vdova različne nesreče in strašno potrebne slučaje?

Pa pogledimo v življenje naših vdov in sirot. Mesečna podpora je malenkostna in nesigurna, da se enkrat kar lahko ustavi. Drugih dohodkov nič, doma pa kopica lačnih otrok. Odkod naj se vzame, če pa ni nobenega, da bi zaslužil? Potem pride še bolezen in danes niti brezplačnega zdravljenja nimajo več. To je tudi bridka socialna slika.

Če bi človek našteval posamezne slučaje, bi ne bil nikdar gotov.

Ljudska dobrodelnost napram vojnim žrtvam je skrajno majhna in vedno pojema. Vsak se izgovarja na dolžnost državne preskrbe, mnogokrat pa je slišati še očitanja. Danes je tako, da bo vsaka akcija v drug namen bolj uspela nego v prid vojnim žrtvam. Tako smo doživeli nevpoštevane in neposečane prireditve, tombole, predstave, zbirke itd. Ljudje niso nič dosti naklonjeni pomenu takih dobrodelnih invalidskih akcij. Zato tudi samopomoč za vojne žrtve ne uspeva več, ker jim nihče več ni naklonjen.

Ob tej priliki, ko preživljamo praznike, ko stopamo v novo leto svoji bodočnosti nasproti, smo se morali spomniti nekaterih glavnih teženj našega slabega položaja. Od dne do dne je slab-

še, zato se obupno podajamo v bodočnost. Ali nam bo prihodnje leto prineslo izboljšanje? Ali bo vpogled v to socialno bedo posegel tudi v detajlno rešitev invalidskega vprašanja?

Mi moramo govoriti še vedno o rešitvi invalidskega vprašanja, ker mnogo naših želj in potreb ni bilo vpoštevanih, čeprav se imamo zahvaliti zato, da smo vendar tekom preteklega leta dobili dva popravka invalidskega zakona, ki sta vendar nekaj omilila, vendar pa ne širši masi, temveč samo poedincem izmed nas. Naš goraj opisani položaj kliče po reviziji, oziroma rešitvi invalidskega vprašanja.

Mi priznamo, da je naše vprašanje nekaj težkega, da so naše potrebe in zahteve velike, vendar pa občutimo, da smo mnogo celo izgubili in da se da za nas še veliko popraviti.

Vedno prihajamo na dan s svojimi predlogi in načrti in ker smo že dobili popravke, se nadejamo, da jih bomo tudi še v bodoče. Mi ne stremimo za tem, da bi uživali samo podpore, pripravljani smo zastaviti vso svojo delazmožnost k naši vpostavitvi, samo potrebujemo zaščito. Z veseljem gledamo, kako so to naši tovariši po raznih državah že lepo dosegli.

Zato ne smemo smatrati, da je naše vprašanje za trajno urejeno, ampak da bomo tudi mi prišli enkrat do svojih zaželenih pravic, za katere se tako dolgo borimo.

Stopamo v novo leto, zanašajoč se na krasen napredek našega narodnega blagostanja pod smotrenim vzvišenim vodstvom Njegovega Veličanstva kralja, ki je naš Najvišji zaščitnik, da bo ta napredek kmalu v dobrobit tudi našemu dosedaj bednemu invalidskemu vprašanju.

Reorganizacija tov. Zveze slovenskih vojakov.

Po temeljitih pripravah stopa tovariška Zveza vojakov v novo ero, ker jo je občni zbor, ki se je vršil v nedeljo 13. decembra t. l. v Ljubljani, reorganiziral in pripravil za obširno trdno organizacijo.

V salonu gostilne »pri Jerneju« na Sv. Petra cesti so se zbrali zvezini delegati in bližnji člani ter so zborovali s ur. Namesto blagopokojnega majorja g. Colariča, katerega so se navzoči spominjali, je vodil občni zbor podpredsednik tov. Matičič. Odposlana je bila navdušeno sprejeta vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju. Matičičev referat ter referat bivšega vojnega kurata g. Bonača, sta obširno razložila dosedanje podrobno zvezino delovanje, ki ima predvsem velike zasluge, da je naša ožja domovina žrtvovala in postavila toliko spomenikov padlim vojakom. Vendar pa vsled nedelavnosti nekaterih organizacij zveza zadnji čas ni imela takega organizacijskega aparata, da bi se članstvo držalo redno in točno. To je bil baš namen tega občnega zbora, da je to uredil. V prvi vrsti je bilo treba izpopolniti oziroma spremeniti pravila. Tov. Wagner je pripravil s pomočjo odbornikov načrt, o katerem je navzočim referiral. Bistvo nove organizacije je, da obstoji v Ljubljani Zveza samostojnih podelskih organizacij. Poleg tega pa spreminja tudi svoj naslov v »Zvezo bojevnikov«. Pravila so bila z nekaterimi malenkostnimi izpopolnitvami soglasno sprejeta. Na njihovi podlagi se bo pričelo v kratkem organizirati in vpostavljati stare in nove organizacije. Zveza ima svoja lastna pravila, organizacije pa zopet svoja.

Delegati so obljubili vpostaviti trd-

no prijateljsko organizacijo po vseh krajih na deželi. Iz občnega zbora je šel tudi apel, da naj naši bivši bojevniki pristopijo k organizaciji, da bomo pokazali skupno slogo in program, ki ima lepe koristne ideje.

Po sprejetju pravil so bile volitve. Z navdušenjem in aklamiranjem je bil izvoljen za predsednika zveze naš velezaslužni narodni borec g. general Majster, kateremu so bile takoj odposlane brzojavne častitke v Maribor. Za posledovodečega prvega podpredsednika je bil navdušeno izvoljen tov. Matičič, za drugega podpredsednika pa ravno tako g. Bonač. Ostali ožji odbor je ostal stari, ker je dobil poprej razrešnico s pohvalo. Tudi ima v odboru mesto naše invalidsko udruženje in sicer vsakokratni predsednik ali namestnik Oblastnega odbora. Obstoj pa še širši zvezin odbor, ki ga tvorijo predsedniki podružnic ozir. organizacij. Po volitvah se je razvila živahna debata o različnih novih problemih. Tov. Pirc je poročal in razložil načrte za ureditev vojaških grobov na ljubljanskem pokopališču, kjer bi se napravil lep gaj z betoniranimi rakvami. Koncentrirali bi se grobovi iz vseh drugih okoliških pokopališč. S pomočjo raznih oblasti, ki so že zainteresirane, naj bi se to prihodnje leto uredilo.

Tov. Wagner je obrazložil namen za vpostavitev vojnega muzeja v Ljubljani, kamor bi se razstavili različni predmeti iz vojne v spomin.

Pa tudi spominsko knjigo naj bi izdala zveza z različnim opisom in slikami iz vojne. Ti načrti so v bodoče namen sedanega odbora.

Važno je tudi, da namerava zveza

osnovati samopomoč, da more članom v najhujših nesrečah in potrebah pomagati.

Poleg te akcije je že osnovan »Colaričev fond«, katerega statute je občni zbor sprejel. Iz obresti tega fonda bodo podpirani vsako leto invalidi, sirote ali drugi obnemogli bojevniki.

20 procentarji.

Jako občutno izpraševanje po izidu novega invalidskega zakona je redukcija 20% vojnih invalidov. Ta stopnja invalidov je brezpogojno izbrisana in nima nikakih pravic več. Stanje teh reducirancev pa kaže vendar nekaj, kar je bilo že večkrat predmet živahnega debatanja v invalidskih vrstah in za apele k izboljšanju invalidskega zakona. Da podpremo ta naša skupna stremeljenja, hočemo to vprašanje obrazložiti in podkrepiti.

Zakon je kakor rečeno 20% invalidiziral. Oni nimajo nobenega pota, da bi se pritožili, ali svoje pravice na kakršenkoli način uveljavljali. Če pogledamo stanje teh invalidov, moramo uvideti, da je med njimi mnogo takih, ki bi vsled poslabšanja morali dobiti več procentov. Pomisliti je treba, da so se zadnji obči pregledi vršili že l. 1921. Od takrat je mnogo poškodb napravilo različne posledice, vendar pa invalidi niso smatrali za potrebno, da bi se prijavljali k ponovnim pregledom. Tudi je komisija mnogokrat jemala v obzir poklice dotičnih ljudi.

Vzemimo slučaj, da je imel invalid drobce v nogi. Tik po vojni poškodba ni kazala tolikih napak, a vendar je imel 20% nesposobnosti. Pozneje mu je pričela gniti kost, kar je invalidnost povečalo in naposled se je pripetilo, da je izgubil celo nogo. Ako se človek ni brigal za procente, danes ni več invalid, a vendar potrebuje lahko protezo ali zdravljenje? Med njimi smo opazili nekaj takih, ki so sploh rabili ortopedične pripomočke, a jih danes ne morejo več dobiti.

Poznamo starega invalida še iz okupacijskih bojev v Bosni, ki je že okoli 50 let invalid, sedaj pa je po invalidskem zakonu invalidnost izgubil. Stari dokumenti pa so se mu glasili, da je stalno do smrti zaščiten? Na vsak način je to zanj na stara leta zelo občutno.

Takih in podobnih slučajev je veliko.

Zato bi morali dobiti vsi z invalidskim zakonom enostavno izbrisani vojni invalidi, ki imajo samo 20% nesposobnosti, vendar še pravico svoj predmet obnavljati z ozirom na to, ako je zdravniško ugotovljeno, da se jim je po-

Občni zbor je pokazal mnogo zanimanja za bodoči razmah, treba je samo, da vsi bivši bojevniki do zadnjega vstopijo in se prijavijo svojim odborom, ker članarina 5 ali 6 Din na leto je tako malenkostna, da ne dela prav nobenih težkoč.

škodba poslabšala, ali pa bi se moralo sploh vsakega invalida poklicati k nadpregledu in ga na novo oceniti, kakor vse druge višje invalide po novem invalidskem zakonu.

Gotovo, da je med 20% nimi dosti takih, ki bi odpadli, ker bi se jim procenti ne zvišali, toda nekaj pa smatramo, da jih je nepravilno črtanih.

Ker je to vprašanje mnogo oseb bridko zadelo, apeliramo na svoje že itak stavljene resolucije, da bi se tudi to vprašanje potom revizije popravilo.

Nadpregledi. Da bodo člani vojni invalidi vedeli, zakaj dobivajo od Vojnih okrugov, odnosno preglednih komisij Invalidska uverenja, hočemo pojasniti:

Vsak invalid, ki se je prijavil pravočasno pred 31. decembrom 1929 na prevedbo po sedanjem invalidskem zakonu, mora po zakonu, preden mu invalidsko sodišče prizna invalidnino ali sploh zaščito, dobiti tako uverenje, ki je prav za prav glavna podlaga za priznanje zaščite po sedanjem inv. zak.

(V ljubljanskem vojnem okrogu kličejo vse invalide, da se osebno zgledajo k pregledu in dobe nova uverenja v roke. Najbrž v mariborskem ni tako, da tam brez invalide navzočnosti na podlagi akta komisija priznava novo oceno, kar je v smislu določb invalidskega zakona tudi mogoče. Zato pa jim potem uverenja dostavijo.)

Kdor torej dobi tako uverenje in se z njim ne stranja radi premajhnih odstotkov, ali ker se niso upoštevale vse hibe, ima pravico v 15 dneh od dneva prejema vložiti priziv preko dotičnega vojnega okruha.

Kdor pa tega sam ne ve, naj gre takoj k svoji organizaciji, da mu tam pojasni o stanju in če je potrebno, napravijo tudi priziv. Po preteku prizivnega roka je vsak priziv odveč.

Isto je tudi, kadar kdo sklep (rešenje) dobi. Torej pazite. Kakor hitro prejme kdo sklep, je najbolje, da gre takoj k svoji organizaciji, da mu bo pojasnila, kako stoji stvar.

Tudi pri sklepih je 15 dnevni prizivni rok in kdor tega zamudi, je za vselej zgubljen, kar se je že nekaterim tovarišem na žalost zgodilo.

Načrt zakona o soc. zavarovanju.

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je izdelalo načrt o zavarovanju in ga poslalo vsem delodajalskim in delavskim zbornicam kakor tudi vsem zainteresiranim oblastem. Zakon uvaža zavarovanje delavcev za slučaj onemoglosti, starosti, smrti, nesreče in bolezni. Načrt je izdelan na podlagi mišljenj in zahtev zainteresiranih zbornic po zakonu o zavarovanju delavcev, ki je bil uzakonjen leta 1922. Izvedba tega zavarovanja zanima nad 700 tisoč delavcev naše države kakor tudi celotno naše gospodarstvo. S tem zakonom bi se namreč precej odpravila brezposelnost, ker bi onemogli in ostareli delavci bili zadostno zavarovani in bi tako lahko prepustili svoja mesta brezposelnim. Brez tega zakona je nemogoče sanirati zavarovanje za slučaj bolezni, ker sedaj izrabljajo to vrsto zavarovanja tudi oni, ki v resnici niso bolni, ampak onemogli in so se že v svojem delu postarali.

S tem zakonom je sprejet princip centralizacije zavarovanja v enem samem zavodu in izvajanje zavarovanja po njegovih krajevnih organih. Princip centralizacije je bil sprejet tudi radi tega, ker se je v praksi pokazalo, da je tudi za finance zavoda to ugodnejša oblika uprave. Uprava urada za zavarovanje delavcev temelji na načelu samouprave, ki jo bodo prevzeli delavci in delodajalci. Tretjino članov samoupravnih organov urada imenuje socialni minister iz vrst delavcev in delodajalcev, s čimer se v gotovi meri poveča državna kontrola poleg one, ki je itak predvidena po zakonu. Po načrtu se dr-

žava obvezuje, da bo dajala gotovo podporo centralam za zavarovanje v slučaju nesreče in v slučaju invalidnosti. Zdravstveno službo vrši kader zdravnikov, uradnikov in pogodbenih zdravnikov, češ, ker se je sistem svobodne izbire zdravnikov pokazal v praksi za škodljiv in drag. S tem zakonskim načrtom se unificirajo vse vrste zavarovanja in bo znašalo celokupno zavarovanje za slučaj bolezni, nesreče, onemoglosti, starosti in smrti 10% dohodkov, ki so podvrženi zavarovanju.

Za razliko med starim in novim zakonom za zavarovanje delavcev naj navedemo, da uvaža načrt novega zakona v življenje zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti, zmanjšuje v gotovi meri prispevke za posamezne vrste zavarovanja, olajšuje upravo urada in povečuje državno nadzorstvo. V načrtu je ustavljen princip obveznosti zavarovanja, ki stopi v veljavo, brž ko oseba stopi v delovne odnose. Od obveznosti so izvzete osebe, katerih letni dohodki presegajo 72.000 Din. Zavarovanje za slučaj brezposelnosti se bo uredilo s posebnim zakonom. Dokler ne bo ta zakon objavljen, se bodo dajale nezaposlenim delavcem podpore po predpisih o podeljevanju podpor nezaposlenim delavcem. Poprej smo naglasili, da je zavarovanje obvezno. Obveznost zavarovanja velja za sledeče osebe: Vse osebe, ki na področju kraljevine Jugoslavije stalno ali začasno in na podlagi kakršnegakoli delovnega odnosa dajejo svojo telesno ali umstveno delovno moč v najem, so zavarovane brez ozira na spol, življenjsko dobo in

državljanstvo po odredbah tega zakona. Med osebe, ki so podvržene zavarovanju, spadajo tudi učenci v delavnicah javnih učnih zavodov (obrnih šol itd.), pa tudi take osebe, ki vsled nedovršene učne dobe za poklic ne dobivajo sploh nobene plače ali dnine ali dobivajo manjšo od običajne. Socialni minister lahko na predlog Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v interesu samega zavarovanja ali dotičnih oseb z naredbi izvzame obveznosti zavarovanja učence posameznih učnih zavodov. K zavarovanju so obvezani tudi oni, ki se bavijo z najetim delom v svoji lastni

delavnici ali stanovanju po naročilu in za račun drugih oseb, ki se bavijo z obrtjo, trgovino ali industrijo (hišni delavci), in sicer tudi v tem slučaju, če nabavljajo sirovine in pomožni material sami in če istočasno delajo tudi sami zase. Posadka domačih pomorskih in rečnih ladij je obvezna zavarovati se tudi, če se nahajajo njihove ladje v tujih vodah. Vse osebe, ki se bavijo z domačo industrijo, so ravno tako prisiljene, zavarovati se po tem zakonu. Socialni minister bo predpisal s posebno naredbi, na kakšen način se bo to zavarovanje izvedlo.

Vprašanja in odgovori.

V imenu več invalidov vprašam, če se naše prevedbe na nov zakon kaj rešujejo? Iz naše občine smo bili pregledani že maja 1930 pa še do danes ni dobil nobeden rešitve. Po tako dolgem času pa bi vendar lahko že kaj rešili! Kaj nam pomaga samo ako imamo zapisan nov invalidski zakon, če bi potrebovali izboljšanja, pa ni odmeva.

Platinovšek Franc
iz Št. Vida pri Grobenem.

Odgovor: Kolikor nam je znano, se v sodišču ne rešuje po istem vrstnem redu kakor pregledi, temveč po številkah invalidskega sodišča. Mnogo predmetov pa je nezrelih za takojšnjo rešitev, ker je treba vpeljati različne poizvedbe, kakor jih invalidski zakon zahteva, n. pr. kako in kje je bil kdo poškodovan, kakšne so premoženjske razmere in glede davka? Kljub predložitvi davčnih potrdil, sodišče še vpraša. Vaši slučajji so ali v poizvedbah, ali pa sploh še niso prišli po številkah na vrsto? Kakih prednosti ne dovoljujejo, ker smatrajo vse predmete za nujne.

Krajevni odbor U. V. I. Ptuj vpraša sledeče:

1. Zakaj O. O. ne objavi, kakšne predloge je delegatska anketa 5. oktobra t. l. v Ljubljani sprejela in odobrila?

Odgovor:

Oblastni odbor je objavil, da je bil sprejet načrt, ki smo ga na anketi sporazumno ugotovili, toda ga mora pisar na še izstaviti. Načrt pa je preobširen, da bi ga objavljali in sploh po anketi momentano ni bil več toliko aktualen, pač pa bo gotovo pozneje. Drugega pa anketa ni sklepala, kakor še glede Vojnega invalida, glede katerega smo tudi objavili, da je bil sprejet predsednikov predlog, naj krajevni odbori do novega leta v naprej založijo, ko bodo dobili račun in natančno ugotovitev stanja naročnikov. Potek ankete ni bil za objavljati, ker s tem bi morali objaviti že cel načrt.

2. Ali so bili ti predlogi predloženi merodajni, kdaj in kateri oblasti?

Odgovor:

Predlogi so bili predloženi zaenkrat le v skrajšani obliki, detajlno pa so pripravljeni. Kakor hitro bo stvar aktualna, jih takoj predložimo na različna mesta, drugače bi znali samo zaležati.

3. Zakaj je delegatska anketa bila sploh sklicana, ko je pa sedaj v »V. I.« objavljani nov dodatni inv. zak. bil že pred anketo objavljen v vseh dnevnikih?

Odgovor:

Anketa je bila zato, ker smo dobili poziv za predloge, v dobrem tednu nato pa že dodatek. Po ustni informaciji se nam je svetovalo, da vseeno pripravimo elaborat.

4. Zakaj je g. Komisar Sred. odbor. U. V. I. ukazal sklicati delegatske ankete, ako v Beogradu niso nameravali čakati na rezultate istih?

Odgovor:

G. Komisar ni ukazal sklicati ankete.

5. Ali se ne da zaprositi pri Najvišjem zaščitniku vojnih žrtev za nadaljnjo revizijo sedanjega inv. zak. in da se skliče zastopnike invalidskih organizacij, bodisi v katero mesto države in tam izvrši sporazumno revizija sedanjega invalidskega zakona, ali pa izdela popolnoma nov zakon, v katerem naj bodo zapopadeni vsi vojaški, mirnodobski in vojni invalidi ter njih družine.

Odgovor:

Da bi mi delali v komisijah nov inv. zakon, najbrže ne bomo uslišani, udruženje pa stavlja prošnje za izboljšanje ob raznih prilikah.

Krajevni odbor U. V. I. v Metliki prosi, da se mu ob priliki odgovori na sledeča vprašanja:

1. Imamo 100% invalida, ki je bil radi davka reduciran, po reviziji novega inv. zakona pa ne bo več davčni centus za 100% inv. merodajen. Kam se naj potem obrne, da doseže zopetno nakazilo invalidnine?

Odgovor:

Za 100% z dodatkom ni več davek merodajen, za 100% pa je le centus zvišan na 200 Din neposrednega davka. Invalidsko sodišče bo to samo vpoštevalo, lahko pa napravi tudi vlogo.

2. Vdovi Malerič Ani je bila invalidnina radi davka od 1. jan. 1930 dalje ukinjena, ona pa nima zemljišča, nego samo trafiko. Kaj je tukaj napraviti, da doseže zopet pravico do invalidnine.

Odgovor:

To je popolnoma vseeno ali ima davek od zemljišča ali trafike? Ako ne zasluži več na dan kot znaša mezda enega delavca, potem kvečjemu lahko zaprosi davčno upravo za odpis davka na podlagi zakona o neposrednih davkih.

Vprašanje: Bil sem 17. maja 1930 pri nadpregledu v Celju. Brez konstatiranja, se mi je priznalo samo 80%, dočim sem imel prej 90%. Uverenje sem prejel 27. jun. t. l. ter sem konstatiral, da se mi ni predpisala pravilna diagnoza. Za očala se mi je mesto št. 12 predpisala le 6.30, ker pa to ni zame, sem vložil 29. jun. t. l. pritožbo, a kljub urgenci ne prejmem poziva.

Jerala Franc, Sevnica.

Odgovor: Za ocenjanje so natančni novi predpisi in je lahko mogoče, da vam spada sedaj manj procentov. Pritožba je zelo veliko, zato toliko časa ne pridete na vrsto, ker pregleduje v 2 inštrinci le superrevizijska komisija v Ljubljani.

Vprašanje Gačnika Davorina iz Brezna 16, p. Vitanje:

1. Ali bomo 30% invalidi klicani k pregledu. Težko čakamo na rešitev?

Odgovor:

Vsi invalidi bodo klicani k novemu pregledu ali pa vam bodo poslali novo uverenje. Treba je počakati, da pridete na vrsto.

2. Ali je v Protezni delavnici urejeno, da nam napravijo čevlje, da ne bomo plačevali domačim čevljarjem in da bi se nam vsaj material poslal?

Odgovor:

Protezna delavnica dela vedno čevlje za one, ki so upravičeni, samo predpisan je rok, v kolikem času jih sme invalid zopet dobiti. Ako mu čevlji spadajo, pa želi sam napraviti jih doma, je mogoče dobiti tudi samo usnje.

3. Zakaj se je Vojni invalid ustavil vsem, ne pa samo onim, ki ga niso poravnali?

Odgovor:

Da bi Vojni invalid izhajal samo za ene ne gre, ker bi jih bilo v slučaju neobveznosti vedno manj.

4. Ali bi dobil od invalidskega sodišča pravico, za samostojni zidarski obrt?

Odgovor:

Koncesije za zidarja ne dobite pri invalidskem sodišču, pač pa potom sreskega načelstva. Vendar pa so zidarske koncesije po zakonu zelo omejene na krajevne potrebe.

Naše gibanje.

Krajevni odbor UVI Ptuj naznanja svojim članom in članicam, da se bo vsake vrste moka na nakaznice, katere izdaja tuk. odbor, dobila v menjalnici grofa Orsicha v Ptuj 50—60 para ceneje, kakor do sedaj. Kdor hoče torej moko za praznike po ceni kupiti, naj pride po nakaznico. Če tajnika tovariša Senčarja ni v pisarni, pa ga lahko najde doma v gimnaziji.

Občni zbor tuk. Krajevnega odbora bo 1. februarja 1931. Na ta občni zbor pride delegat iz Ljubljane. Udeležba je za člane in članice obvezna. Občni zbor bo, kakor navadno v gostilni »pri Pošti«. Dnevni red bo objavljen takrat. — Prične se točno ob 9. uri popoldne. Od pol 8. do 9. ure se bo pobirala članarina in naročnina za list »Vojni invalid«. Pridite torej vsi in pravočasno!

Odbor.

Murska Sobota. Tukajšnja krajevna organizacija ima svoj redni letni občni zbor v ponedeljek, dne 2. febr. 1931 ob 10. uri v restavraciji pri kolodvoru. Pridite vsi! Ob tej priliki se bo pobirala članarina, v kolikor še ni plačana za leto 1930, pa tudi za leto 1931. Vsak član in članica naj gleda, da poravna članarino za naprej do konca leta 1931 in tudi naročnino za list, da bo Krajevni odbor mogel poravnati upravi lista.

Občni zbor krajevnega odbora v Mariboru. Naznanjamo vsem članom in članicam, da se vrši letošnji občni zbor v nedeljo, dne 25. januarja 1931 ob pol 10. uri dopoldne v dvorani Zadržne gospodarske banke na Aleksandrovi cesti (poleg frančiškanske cerkve). Vsak naj sigurno pride, četudi ne dobi povabila, ker pride delegat in bomo razpravljali tudi o invalidskem vprašanju.

V Dalju v Sremu je razpisana železniška restavracija. Kdor ima sredstva in zmožnosti, pa bi reflektiral nanjo, mora vložiti ponudbo na Direkcijo državnih železnic v Subotici do 3. januarja t. l., kolkovano s 100 Din, zapечатeno in z napisom na ovoju »Ponudba za nakup restavracije v Dalju, br. 150—I. 1930.« Ponudbo podpišeta 2 priči, treba pa je tudi vse osebne priloge.

Redni letni občni zbor Krajevnega odbora UVI v Celju se bo vršil v torek, dne 6. januarja 1931 ob 9. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma v Celju z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana (članice) je, da se tega občnega zbora zanesljivo udeleži. Ako še niste zadostili dolžnostim napram organizaciji, skrbite, da se to čimprej zgodi.

Odbor.

Celje. V pisarno Krajevnega odbora UVI so prispele knjižice za sledeče člane: Salobir Anton, Žlender Josip, Oblak Valentin, Koprivšek Fr., Kamšak Lucija, Naprudnik Marija, Ferme Katarina, Ožko Marija, Ferme Valentin, Deželak Julijana, Čebular Vanda in Kotnik Marija. Za knjižico bo plačati po 5 Din.

Krajevni občni zbor v Ljubljani se vrši v nedeljo, dne 11. januarja 1931 ob 8. uri v dvorani Mestnega doma z običajnim dnevnim redom. V slučaju ne- sklepčnosti se vrši eno uro pozneje. Razposlana bodo vabila. Vstop je dovoljen samo z vabili. Članstvo, ki ni plačano članarino za II. polletje 1930 ne bo vabljeno, lahko pa še poravnajo.

Božična podpora. Časopisi so pri- nesli, da je dovoljena tudi letos običajna božična podpora od Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu. Omenja se, da dobi ljubljanski odbor 24.000 Din. — Ker članstvo že sprašuje glede podpor pojasnjemo, da do sedaj še ni ničesar nakazanega, vendar pa je treba vedeti, da ni bilo nikdar nakazano samo za Ljubljano, pač pa Oblastnemu odboru v Ljubljani za celo banovino, toraj za 52 Krajev- nih organizacij.

Zglasitve za izbris vojnice. Krajevni odbor Ljubljana je razglasil, da bi se do 20. t. m. zglašili vsi invalidi v svrhu podatkov Vojnemu okrogu, da ne bodo plačali vojnice. Zglašilo se jih je v pravem času samo 101 po številu. Vidi se, da vlada v vsakem oziru brezbriz- nost. Ako bodo hodili pozneje v svrhu prizivov, jim odbor ne bo ničesar delal.

Poravnajte naročnino. Ob novem letu je treba zopet plačati naroč- nino za list »Vojni invalid«. Krajevni odbori naj hitro zberejo svote in pošljejo naročnino upravištvu. Kakor vam je znano, je točno izhajanje lista odvisno le od poravnave naročnine. Zato ne odlašajte!

Iz upravištva. List je bil vrnjen od sledečih naročnikov: Zalokar Alojz, Semuš 14, Markovič Ivan, Peričnjak, Feldin Ana, Teharje 20, Korošec Vin- ko, tvrdka Majdič, Celje, Čehme Ana, Teharje 33, Rozman Josipina, Loka 28, Rozman Ivan, Godica 17, Golob Josip, Brusnice 50, Geršovnik Jakob, Dobren- je 74, Grobeljšek Janko, Vrhnika, Stiga Marija, Gornja Radgona, Reš Hele- na, Laško, Čeperlin Jožefa, Velenje, Pe- klenk Franca, Ljubljana, Repnik Mari- ja, Orešje, Mrazovič Jula, Moškance, Žohar Karol, Gor. Lendava, Resnik Franc, Kranj, Iljaš Ivan, Zagreb, Mar- kelj Frančiška, Loka Kovor 4. — To v vednost naročnikom in Krajevnim od- borom.

Legitimacije za vožnjo. Komisar Središnega odbora pošilja sledeči dopis: »Da se odpravijo neprimernosti, ki se do- gaja invalidom kadar potujejo brez po- trebnih dokumentov, se opozarja Udru- ženje, da svojim članom preskrbi legiti- macije v smislu § 12 pravilnika o brezplačni in znižani vožnji po želez- nicah in ladjah od 1. marca 1930.

Pri nas je še dosti invalidov tudi organiziranih, ki še nimajo železniških legitimacij. Nekateri niti ne vedo, da jih je treba, drugi pa jih za privatno uporabo polovične vožnje ne potrebu- jejo, zato jih ne naroče kljub temu, da so kot izkaznice potrebne tudi pri brez- plačni vožnji na poziv v svrhu zdrav- ljenja ali ortopediranja. Najtežje jim je to, ker morajo plačati 10 Din in si na- baviti fotografije, ali pa se jim prene- umno zdi hoditi k slikarju. Kdor hoče

uživati brezplačno vožnjo kadar jo po- trebuje, zlasti oni, ki hodijo v Protez- no delavnico, mora imeti vsak legiti- macijo za vožnjo. Članske knjižice za legitimacije pri vožnji niso veljavne.

Sedaj ob novem letu bo treba tudi stare legitimacije podaljšati, oziroma na novo potrditi. Zato naj invalidi zberejo svoje legitimacije pri Krajevnih odbo- rih ter pošljejo Oblastnemu odboru, da bo preskrbel potrditev za leto 1931. Nepodaljšane legitimacije tudi nimajo veljave.

Letni obračuni. To leto so Krajev- ni odbori po večini kar prenehali po- šiljati polletne obračune Oblastnemu odboru. Odkar je izšel zakon o nad- zorstvu nad Udruženjem in morajo vse organizacije pošiljati tromesečne obra- čune Ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja v Beograd, so opu- stile obračune nadrejenemu odboru. Nekaj pa je celo takih, da niti po zako- nu o nadzorstvu ne pošljejo nobenih poročil in obračunov ministrstvu. Da more Oblastni odbor kontrolirati stan- je svojih organizacij, opozarja sedaj k sklepu koledarskega leta, da vsi Krajev- ni odbori pošljejo letne obračune. Po- leg tega pa naj nobena organizacija ne prezre ali vsled brezbriznosti opusti pošiljanje poročil in obračunov Mini- strstvu socialne politike in narodnega zdravja, ker je vezana po zakonu in ima lahko zato posledice. Sedaj v januarju prihodnjega leta bo zopet za pošiljati tako poročilo za preteklo tromesečje. Torej vse organizacije naj se točno drže reda v tem oziru in pošljejo po novem letu takoj obojestranske obračune.

Razpis kantine. V kasarni Vojvode Putnika v Mariboru se bo zopet odda- lala kantina. Ako so kaki reflektanti, da imajo potrebno premoženje za pre- vzem in tudi sposobnost za vodstvo kantine, naj se oglasijo do 22. t. m. pri Oblastnem odboru Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, oziroma vložijo tozadevne prošnje.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru opozarja vse one člane in naročnike našega glasila »Vojni invalid«, kateri se preselijo ali se namé- ravajo preseliti, da pravočasno prijavijo spremembo bivališča pri svojem Krajevnom odboru, radi tega, ker se je ugotovilo, da mora upravištvo lista večkrat Krajevni odbor obveščati, češ, da je bil list vrnjen s pripombo, da se je naslovnik preselil ali odpotoval. — S tem naročniki povzročajo upravni- štvu, kakor tudi Krajevnomu odboru nepotrebne stroške in delo. Potem pa se naročniki pritožujejo, da lista niso dobili ali dobijo po dva ali tri liste na- enkrat. Prosimo vse člane in naroč- niki, da vsako spremembo takoj prija- vijo Krajevnomu odboru pisмено ali pa osebno med uradnimi urami vsak ponedeljek, sredo ali soboto od 9.—11. ure, Rotovski trg 1.

Pozor invalidi. — Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Maribo- ru poziva vse svoje člane, kateri pose- dujejo železniške legitimacije, da iste čimprej predložijo v svrhu prolongi- ranja ali podaljšanja za leto 1931. Po- šlje se jih lahko po pošti ali pa osebno

predloži invalidski pisarni med urad- nimi urami vsak ponedeljek, sredo ali soboto od 9.—11. ure. K legitimaciji se mora predložiti zadnji poštni odrezek, kot dokaz, da posestnik legitimacije redno prejema invalidnino in da je za- ščiteno po invalidskem zakonu. — Vsi oni invalidi, kateri še ne posedujejo le- gitimacij in jih želijo, posebno prote- zarji, morajo predložiti vsak novo sliko v velikosti 6×9 in 10 Din za knjižico. To naznanilo objavimo javno, da po- tem ne bo kdo od članstva rek, da ni vedel, da mora legitimacijo čimprej pu- stiti podaljšati za leto 1931.

Božična podpora. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru naznanja vsem članom prosilec, ka- teri so ali bodejo vložili prošnje za po- delitev milostne podpore za božičnico, da morajo biti prošnje utemeljene in uradno od pristojne občine potrjene in priporočene, ker nekateri prosilci so predložili prošnje čisto kratko, kakor kakšne brzojave brez uradne potrditve. Ni čuda, ako se takim prosilec proš- nja neugodno reši. — Omeniti mora- mo, da bo Krajevni odbor v prvi vrsti upošteval vse one člane pri podelitvi podpor, kateri imajo vsaj za leto 1930 poravnano članarino, ne da bi se jih terjalo z opominom. — Pripomnimo tudi to, da bo Krajevni odbor upošteval v prvi vrsti najrevnejše. Toliko v ved- nost in na znanje.

Razpošiljatev opominov za porav- navo članarine. Krajevni odbor Udru- ženja vojnih invalidov v Mariboru je pričel razpošiljati opomine vsem za- mudnikom, da poravnajo članarino za leto 1929-30. Sicer smo že javno v na- šem glasilu meseca julija t. l. pozvali vse zamudnike, da naj zadostijo dolž- nosti napram organizaciji, a na žalost se jih je malo odzvalo. K opominu ima vsak zamudnik priloženo položnico, da lahko pošlje članarino po pošti, ker se nekateri izgovarjajo, da jim je pre- dalec v mesto. Vsi zamudniki morajo uvideti, da jim je organizacija v sedaj- nem položaju jako nujna in neobhodno potrebna. Uvideti morajo tudi, da se jim še vrhu tega pošilja list, kateri sta- ne mnogo denarja. List »Vojni invalid« je vsakemu invalidu in vdovi velik do- brotnik in informator, zlasti sedaj, ko se dopolnjuje in zboljšuje naš invalidski zakon in naše pereče vprašanje za pri- znanje invalidnine rešuje.

Zato ponovno apeliramo na vse za- mudnike, da takoj, ko dobijo pismeni poziv in opomin za poravnavo člana- rine, storijo dolžnost, v nasprotnem slučaju se vsi zamudniki, ki nimajo in- teresa za organizacijo in ne za list »Vojni invalid«, izbršijo s 1. januar- jem 1931 iz našega staleža in se jim ustavi list »Vojni invalid«.

Parastos ali žalna maša. Kakor vsa- ko leto v smislu naših društvenih pravil je tudi letos Krajevni odbor UVI v Mariboru imel v stolni cerkvi žalno mašo v spomin vseh padlih vojnih žr- tev, umrlih vojakov in članov Udruže- nja, katere se je udeležilo mnogo ob- činstva, kakor tudi zastopniki oblastev, zlasti pa precej veliko število višjih in nižjih oficirjev mariborske garnizije. —

LISTEK.

G. Duhomel:

Legenda o gorah.

V starih časih, dolgo preden so prišli pa- stirski narodi v Tunis, ni bila ta dežela nič drugega kot ogromna ravnina, ki se je brez gub razprostirala od morja proti zapadu in proti puščavam juga.

Nekega dne je nastal velik hrušč na sve- tu. Iz zapada je prihajala karavana gora. Ro- male so v Meko, da bi poljubile črni kamen, se umile v vodi Zemzenu, vrgle k nogam ve- likega satana sedem kamenčkov in jedle v Mini meso jagnjeta. Nekateri hribi so bili pre- možni in so šli v lastnih zadevah v Meko, drugih so bili revni in so potovali v družbi bogatih a lenih hribov, zopet drugi so šli na romanje, da bi zadostili za grehe gora, ki so že umrle, ne da bi bile zagledale hišo božjo. Vsi so bili napravili prvi korak z desno nogo in blagoslovi so jih spremljali. Najmogočnej- ši med njimi so nosili turban iz oblakov.

Spredej je šel Džebel Zaghuani, ki je sli- čil levu. Nato je prišel Ressas, za njim Bu-Kor- nein, ki je imel v tistem času le eno grbo, kakor kamele v teh krajih, nato so prišle pla- nine Bajaua z lepim Džebel Aškolom, končno

neskončno število krasnih gora, kojih vrsta se je vlekla in dvigala do horizonta. In bili so tam še višji in mogočnejši hribi, onkraj ho- rizonta.

Solnce se je ravno pripravljalo k zatonu, ko se je Džebel Aškol, ki mu je bilo zelo vroče, hotel v Garaa kopati. Pred očmi svojih bojazljivih tovarišev je pretekel močvirja, ne- strpno iščoč sveže globoke vode.

Dolgo je pil Džebel Aškol, dolgo je oprav- ljal svoja umivanja. Ko pa se je zopet hotel povrniti k svojim tovarišem, je obtičal kakor bivol v blatu Garaa. Dolgo raztegnjeno je za- tulil. Tedaj so vse gore obstale in tvorile ob bregu radovedno grupo, da bi si ogledale Dže- bel Aškol, ki se je v blatu nemirno premikal sem in tja.

Vse so dale glas od sebe, da bi vzbudile pozornost cele karavane. Romarji so sklenili, kjer so ravno stali, postaviti šotor in poča- kati, dokler se ne bi Džebel Aškol osvobodil iz močvirja.

Tudi Zaghuani je bil trpel od vročine. Hud pot mu je tek, iz grive. Ressas je bil podo- ben besneči ribi, ki svojo hrbtno plavut dvi- ga navzgor. Bil je bogat in nesel je velik ko- vinasti zaklad v Meko. Bu Kornein je sanjal ob Tuniškem zalivu. In medtem je padla noč na pokrajino.

V tej noči so povzročili demoni Iblisa

tak mraz, da je potnike omamilo spanje, glob- lje od smrti. Ta noč je trajala dolgo, morda več stoletij. Ko je nastopilo jutro, je bila karavana čisto odrevenela in kakor okamenela. Iz strani Zaghuana je tekla v okolici sveža voda. Ljudje so prišli in so ropali sedaj zaklade Ressasove. Na pobočjih Bukornia so vzcvetele neštene ciklame, ki so se med malimi palmami in smre- kami zdele kakor libele. Razširjale so omam- ljiv vonj. Džebel Aškol je bil le vedno ujet v Garaa, in do horizonta so spale gore.

Istega dne je bil Abdallah Ben Džafarn na poljanah Mornag premagan od služabnikov zakona. Bežal je in trčil na Bu Kornein, ki je stal strm, poln cvetja in vonja pred njim. Be- sen vsled te nepričakovane ovire je presek, Abdallah, da bi hitreje prišel naprej, hrib z zamahom sablje. In zato ima sedaj Bu Kornein dva vrhova, ki si sliči in med katerima je dolina, ki spada k najlepšim na svetu. Abdallah Ben Džafar je bil bojeviti knez. Mir bodi z njim!

Od tega časa spe gore prav tam, kjer jih je začaranje zajelo. A nekega dne se bodo zopet podale na pot, da romajo v Meko; ves svet to ve. Tedaj bodo na svojih hrbtih s seboj nesle vasi, naselbine in ceste ljudi. Videle bodo hišo božjo, in če bodo dobile dovoljenje, da smejo sveto potovanje narediti skupaj, bo to čisto posebno svojevrstno potovanje.

Na Venero.

(Ruski astronom Stratanov pripoveduje o bodočnosti.)

Ruski zvezdoslovec profesor V. V. Stra- tonov je trdno uverjen, da bo znanost nekega dne našla vse pogoje in možnosti rednih traj- nih stikov med Zemljo in ostalimi planeti. Po mnenju tega učenjaka je izseljevanje zemljanov k prebivalcem daljnih vesmirskih svetov samo še vprašanje časa. Zvezdoslovcem pa je ta čas lahko tisočletja, da, stotisočletja. Ali ni ta dol- ga doba še pred človeštvom? In če je člove- štvu v borih štirih ali petih tisočletjih tako na- predovalo, da je samo zadnje stoletje docela izpremenilo vnanje pogoje človeškega življenja in pretvorilo včerajšnje nemožnosti v današnja dejstva, ali more kdo zanikati, da tisočletje takšnega razvoja ne bo pretvorilo marsikatero današnje utopije v čisto umljivo, naravno, vsak- danjo resničnost?!

Mislimo torej, da se učeni profesor Stra- tonov v svojem razglabljanju bodočega prese- ljevanja na planete giblje na podlagi te trde in široke vere v znanost. Toda čujmo ga, kako nam ta znanstvenik v emigraciji razlaga emi- gracijo, naseljevanje na svetove, ki so nemara boljše od naše nič več posebno mikavne Zemlje:

V nekoliko stoletjih — pravi Stratanov — bo naša zemlja preobljudena. To dejstvo in

Vsi so se lepo odzvali našemu povabilu. Opazili smo tudi, da so se udeležili naše žalne maše kraljevi ministri gg. dr. Serbec, dr. Šverljuga, dr. Švegl in dr. Srškić, kateri so ravno na ta dan posestili Maribor. Njihova udeležba je za mariborski Krajevni odbor posebna čast.

Invalidska tombola. Tombola Krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Mariboru, katere se je vršila dne 12. oktobra 1930 v Mariboru, na Trgu Svobode, ni bila obiskana kakor smo pričakovali. Tudi finančni uspeh je bil znatno manjši od lanskega. Veliko škodo smo trpeli zbog tega, ker razna društva oziroma prireditelji niso jemali obzira na našo dobrodelno in socialno akcijo ter so ne glede na humanitarnost pridno agitirali za njihove slične prireditve. Dobiček, katerega smo dosegli, bo ravno za skromno podporo našim najrevnejšim vojnim žrtvam, kakor običajno za božičnico. — Veliko zanimanje je bilo pri tej prireditvi za srečo, katere so bili deležni: 1. tombola, kompletna opremljena spalnica s posteljnino vred je razveselila srce neveste gospodične Cvilak Marije, služkinje pri podravnatelju moške kaznilnice gosp. Slandru. 2. tombolo moško kolo je odpeljal Letić Franc, delavec pri tvrdki Rosenberg. Za 3. tombolo, kompletna kuhinjska oprema, je bila sreča mila vdovi gospej Zakošek Frančiški. 4. tombolo, fantovsko kolo, je dobil mizarski vajenec Hribernik Anton. 5. tombolo, voz premoga, je odpeljal očka in prevžitkar Valentin Martin, kar mu je prišlo ravno prav, da ga ne bo pozimi zeblo. 6. tombolo, otomano, pripravno za odpočitek po kosilu, je zadela zasebnica gospa Matilda Pristrenik in s 7. tombolo, vrečo fine moke, sta si razdelili služkinja Pilich Marija iz Maribora in Pliberšek Franc, točaj ljubljanske kolodvorske restavracije. — Tudi ostali igralci so bili zadovoljni z večjimi in manjšimi dobitki, katerih je bilo nad 400, a mnogo pa jih je moralo oditi brez sreče. — Pripomniti moramo, da so bili prejemniki glavnih dobitkov vsi revnega stanu, zato jim je vse, kakor nalašč dobro došlo. Tako je bila prireditelju pomoč vsem revnejšim slojem. Treba je, da se vsem udeležencem naše prireditve javno zahvaljamo za njihovo udeležbo. Srčna zahvala vsem dobrotnikom, ki so nam naklonili dobitke, kakor tudi vsem onim, ki so se dobrohotno izkazali z denarnimi prostovoljnimi prispevki ter se priporočamo v nadaljno naklonjenost.

Odločba državnega sveta. Službeni list kraljevske banske uprave št. 43 objavlja sledečo odločbo državnega sveta, ki je bila sprejeta na seji državnega sveta dne 27. oktobra 1930 pod št. 37152. »Častniki, popolni in težki invalidi, ki uživajo pokojnino po zakonu o ustroju vojske in mornarice iz leta 1929, a so bili upokojeni, preden je stopil v veljavo invalidski zakon z dne 21. novembra 1925, se prevedejo po prvem odstavku člena 108 omenjenega invalidskega zakona na pokojnino nastopnega višjega čina po omenjenem zakonu o ustroju vojske in mornarice iz leta 1923. Odstavek I. in II. člena 108 pravilnika za izvedbo invalidskega zakona, izdan na podstavi pooblastila v čl. 116 omenjenega invalidskega zakona, da odredi samo izvedbo istega zakona, nima pravne veljave, kolikor nasprotuje omenjenemu predpisu invalidskega zakona.«

Občni zbor Krajev. odbora udruženja vojnih invalidov v Selcah nad Škofjo Loko se bo vršil dne 4. jan. 1931 po deseti maši v Krekovem domu v Selcih s sledečim dnevnim redom: Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, Poročilo upravnega in nadzornega odbora, Poročilo delegata, Absolutorij, Volitev in Slučajnosti. Člani in članice se naprošajo, da se občnega zbora udeležijo v polnem številu. Vsak naj prinese članarino in naročnino za »Vojnega invalida«, event. tudi za nazaj, ako še dolguje.

Pristojnost proteznih delavnic. Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu je pod St. Br. 37636 z dne 1. oktobra 1930 izdalo rešitev sledeče vsebine:

Po zakonu o nazivu in razdelitvi kraljevine Jugoslavije na upravna področja in drugih sprememb ter izpopolnitve, se je pokazala potreba predpisati pristojnost državnih ortopedskih delavnic v kraljevini Jugoslaviji razdeljena sledeče:

Ortopedska delavnica v Ljubljani, za celo dravsko banovino.

Ortopedski zavod v Zagrebu, za celo savsko in vrbasko banovino, sreze primorske banovine: benkovački, biogradski, duvnjanski, kninski, livanjski, prečki, sinjski, splitski in šibeniški. Izpostave: Gornji Vakuf in Kupres.

Ortopedska delavnica v Trebinju za sreze zetske banovine: barski, boko-kotarski, danilovgradski.

Izpostave: Erceg-Novi in Ulcinj. Okrožni inšpektorat Dubrovnik, cel.

Srezi primorske banovine: brački, imotski, makarski, hvarski z rtom Visom.

Okrožni inšpektorat Mostar: konjički, ljubuški, metkovički, prozorski in mostarski.

Izpostava: Posušje.

Ortopedski zavod Beograd: Beograd, Zemun in Pančevo.

Banovine: drinska, dunavska, moravska in vardarska.

Iz zetske banovine: Okrožna inšpektorata: Bijelo Polje in Kosovska Mitrovica.

POZOR KRAJEVNI ODBORI RADI PODPOR. Razdelitev podpornega fonda Oblastnega odbora se bo brez-

pogojno pred novim letom zaključila. Zato morajo oni Krajevni odbori, ki so dobili obvestila o pripadku podpornega fonda, poslati predloge članov in članic najkasneje do 24. decembra t. l., sicer bodo njihovi pripadki zapadli. To bi morali vedeti že iz prejšnjih let.

K Ljudski samopomoči se vedno oglašajo novi člani. Vsak, kdor pristopi, mu ni žal in prav lahko zmaguje malenkostna vplačila. Za vojne žrtve, ki so po večini siromašnega stanja, je to društvo velike vrednosti, ker po smrti ne ostajajo potem družine brez vseh sredstev. Lahko se zavaruje vsakega družinskega člana. Zato pristopajte k temu koristnemu zavarovanju. Pojasnila daje in sprejema Stanko Tomc, tajnik Oblastnega odbora udruženja vojnih invalidov v Ljubljani. Priložiti je vselej znamko za odgovor.

Ptuj. Tukajšnji Krajev. odbor UVI je letos kljub vsem težavam, ki so nastale vsled novega invalidskega zakona, vztrajal na svojem mestu. Po rezultatu sedanjega inv. zakona so člani in članice kar trumoma zapustili invalidsko organizacijo po večini radi tega, ker so reducirani, ali pa, ker so jim odvzete pravice na denarno pomoč, t. j. invalidnino, ker niso siromašni, ali ker ne izvirajo njih bolezni od streliv in poabljenja pri izvrševanju frontne službe. Vsa prizadevanja, da bi se invalidi in vojne vdove oklenili svoje stanovske organizacije, plačevali redno članarino in bili naročniki svojega stanovskega glasila »Vojnega Invalida«, kar znaša na leto borih 24 dinarjev, so ostala brez uspeha, če tudi vidijo in slišijo, da se invalidska organizacija čimdalje bolj bori za njihove pravice. V dokaz temu bodi povedano to, da so na upravičene želje in pritožbe invalidskih organizacij, izdali merodajni činitelji k inv. zakonu od 4. julija 1929 že dva dopolnilna invalidska zakona. Da se je to zgodilo, moramo biti hvaležni Nj. Veličanstvu kralju, ki je milostno ukazal, da se mora sedanji invalidski zakon revidirati. Res je, da s temi dopolnitvami ni še vse rešeno. Moramo pa biti prepričani, da bo Nj. Veličanstvo, kot naš Najvišji zaščitnik, milostno podpiral invalidsko Udruženje tako, da se bo še marsikaj popravilo in bomo prišli do pravic, ki nam kot vojnim žrtvam po božji in človeški pravici gredo. Zato kličemo: Bog živi našega kralja!

Tukajšnji odbor, katerega člani so ravno tako prizadeti po sedanjem inv. zakonu, bi ravno tako odstopil in zapustil organizacijo, toda kaj bi bilo potem? Razšli bi se, ostali zapuščeni v tej dolini solz in kdo bi bil kriv temu, samo nezadovolježi. Res je, da ne moremo nuditi vsakemu članu ali članici bogve kake pomoči, saj nimamo nikakih stalnih dohodkov, kar pa izrednim potom pridobimo, razdelimo po večini med revne člane in članice. — Odbor se je zavedal, ostal na svojem mestu, delal in skrbel ter pomagal članstvu, ne samo v invalidskih zadevah, temveč tudi v raznih drugih privatnih. Tajnik tov. Senčar ni delal samo ob uradnih dnevih, ampak, kadarkoli je bila po-

treba. Če ga ni bilo v pisarni, so ga iskali doma. Mislimo, da se ne bo nihče čezenj pritožil. — Odbor je poskrbel tudi letos za to, da je omogočeno brezplačno kopanje v mestnem kopališču za popolne in pretežke invalide. Za vse ostale vojne invalide in vdove, ki so redni člani tuk. Krajevnega odbora, pa za polovično ceno, t. j. po 4 Din za osebo. Dalje je izprosil odbor pri grofu Orsichu na Loki pri Ptuj, da dobivajo člani in članice na naše nakaznice vsakovrstno moko po režijski ceni, kar je še vedno v veljavi. Odbor izreka na tem mestu mestni upravi v Ptuj in grofu Orsichu najiskrenejšo zahvalo z željo, da bi se odzvalo še več takih dobrotnikov. — Dalje je odbor priredil letos nekaj veselice izven mesta, ker jih v mestu radi visoke plesne takse ni mogoče prirediti. V mestu je priredil cvetlični dan in tombolo, za katero je darovala tudi banska uprava 1000 Din. Zato izrekamo dravski banski upravi, kakor tudi mestni upravi v Ptuj in vsem gg. trgovcem, obrtnikom, kavarnarjem in gostilničarjem v mestu ter onim na Bregu pri Ptuj, v Rogaški Slatini, v Poljčanah in v Ljubljani, ki so darovali v korist naše tombole, bodisi dobitke ali denarne prispevke, najbrejše zahvalo s prošnjo, da bi nas tudi v bodoče v tem pogledu podpirali.

Prirejali smo tudi gledališke predstave, ki pa se niso izplačale. — Kljub vsem težavam in neprilikam bo proračun izravnal.

Podpore so dobili sledeči: Murko Josip iz Turniš Din 300, Stajanko Gera, Zg. Pleterje in Rolke Ivan iz Krčevine pri Ptuj po Din 200, Vuzem Ivan iz Hrastovca Din 175, Fuks Franc iz Janežovskega vrha 150 Din, Schwartz Avgust iz Drstelja 120 Din in Letonja Ivan iz Gradišča v Halozah 100 Din, kar znaša skupaj 1245 Din.

Dalje je odbor nakazal iz svojega podpornega fonda pri Oblastnem odboru UVI v Ljubljani: Bencik Janezu, vajencu pletarske šole v Ptuj in Tomanič Julijani, Spodnji Breg pri Ptuj po 200 Din, Majcen Antonu, sedaj v Spuhlji 160 Din, Bednjički Antonu iz Apač na D. p. 150 Din, Škrobar Mariji, Grajenšak, Kajnih Ani, Sp. Breg pri Ptuj, Gojkošek Antoniji, Krčevina pri Vurbergu, Erlač Tereziji, Budina Felicijan Uršuli v Ptuj in Hedžet Elizi v Ptuj po 100 Din, kar znaša skupaj 1310 Din.

Ob koncu našega poročila se še enkrat zahvaljujemo vsem dobrotnikom in jim želimo »vesele božične praznike in srečno novo leto 1931!«

KOUVI v Ptuj.

Krajevni odbor udruženja vojnih invalidov v Moravčah naznanja svojim članom in članicam, da se vrši redni občni zbor 11. januarja 1931 v Ljudski šoli ob 11. uri dopoldne, tako, da se ga lahko udeležijo vsi bližnji kakor tudi oddaljeni. — Opozarja se že sedaj vse članice, da naj bodo pripravljene, da na občnem zboru plačajo članarino in naročnino za list »Vojni invalid« in sicer za celo leto; stane oboje 24 Din. Kdor ne bo plačal, se ga sploh ne bo smatralo več za člana. Upravništvo zamore ča-

pa nekateri drugi fizični činitelji bodo začeli siliti ljudi, da se bodo z vso resnobo oprijeli misli, kako bi se dali obljuditi s človeškim rododom sosednji planeti, v kolikor so pripravnosti za obstoj človeka. Človek bodočih stoletij se bo kajpak neprimerno lažje prilagodil razmeram, ki so se danes zanj zelo neugodne, ker bo s tehniko in raznimi metodami nadoknadil to, česar mu ni dala priroda; poznal bo mnoge njene skrivnosti in jih umel izrabiti za se in s tem — kajpak — zoper prirodu. Medtem bo prometna tehnika dospela tako daleč, da selitev na kakšni drugi planet ne bo kdo ve kaj težavnega nego je danes selitev v Združene države ameriške. Ko bo torej vse govorilo v prid takšni selitvi, si bodo morali bodoči izseljenci izbrati najpripravniji planet, ki bo po svoji prirodi v splošnem najsorodnejši naši Zemlji. Po vsej verjetnosti bo v ta namen izvoljena Venera, ljubka zvezda večernica, ki ima povprečno takšno temperaturo, kakor je na Zemlji okoli ekvatorja.

Prva izseljeniška skupina — modruje ruski zvezdoslovec — se bo naselila blizu tečajev naše ljube sosedice, ker je Venera okoli obeh tečajev malce hladnejša. Odtod bodo zemljani počasi prodirali v druge, vroče pokrajine in se skozi rodove prilagojevali višji temperaturi. Tako bodo potomci zemeljskih izseljencev naposled obljudili vso Venero in bržčas se bo tu

nadaljevala stara komedija človeštva, ko jo na Zemlji imenujemo.

No, dobro. Videti je, da se fantazija učnega Stratonova giblje v neznanih mejah romanov kakšnega Juliesa Vernea ali H. W. Wellisa. To, kar je povedal, ni nič posebno novega; celo brez posebnega znanja nas lahko naša vsakdanja fantazija spravi na to neomejeno in svobodno pot. Toda: važno je, da to pravi astronom Stratonov, ki — kolikor vemo — nima toliko pesniškega duha in stremljenja, kakor jih je imel n. pr. pokojni francoski zvezdoslovec Flammarion, ki nas je nekoč silno zabaval s svojimi opisi življenja na drugih svetovih. Njegovo delo: »Poslednji dnevi življenja« je izdala letos Cankarjeva družba.

Vendar se je proti prerokovanjem profesorje Stratonova dvignilo celo krdelo dvomljivcev, čeč, kaj še ti pomnožuje vrste fantastičnih sanjačev, namesto, da ostane lepo med svojimi številkami? Stratonov ugovarja in nas uči s primeri iz zgodovine. Ali danes problem medplanetarnih zvez ni v enakem stanju, kakor je bil pred 35. leti problem letalstva? Kajpak, ta novi oreh utegne biti trši in bo treba več časa, da spoznamo vse pogoje letanja po brezračnem medplanetarnem prostoru, nego da smo spoznali pogoje letanja po zraku. Toda — saj čas ni tako važen. Važno je, da že zdaj obstoji teoretska možnost za izvedbo takš-

nih načrtov. Največja ovira je pač, kako prilagoditi človeški organizem vedno večji hitrosti rakete, ki bo — kakor vse kaže — poslala prvo prometno občilo med planeti našega solnčja. Ta rastoča hitrost rakete ima namreč slabe fiziološke učinke na človeško telo, n. pr. krvavenje, izstop oči itd. Prvi pionirji medplanetarnih zvez se bodo morali za takšno vožnjo dolgo pripravljati, trenirani v nalašč zato prirejenih aparatih. S takšnim stopnjevitimi prilagajevanjem hitrosti se bo dala odpraviti marsikakšna fiziološka neprijetnost na medplanetarni vožnji. Prof. Stratonov predlaga v ta namen kroglo, ki se bo z največjo hitrostjo vrtele okoli svoje osi. Vsekakor za začetek malce priskutna reč in tudi precej tvegana, toda — stara pesem je že, da je vsak začetek težak in da brez žrtve ni napredka. Na vseh podrobnostih znanosti in tehnike napredujemo s tako velikimi koraki, da že danes ne moremo več šteti med fantastične, neizvedljive zamisli sliko velike rakete, ki brzi po medplanetarnem prostoru in nosi na našo ljubko sosedo Večernico prve zemljane, ki bodo obljudili njen deviški svet...

Profesor Stratonov potemtakem obeta ljudem, ki v bodočnosti ne bodo zadovoljni z materjo Zemljo, lep in časten izhod brez samomora ali drugačne nasilne smrti. Verjetno je, da utegnejo to priložnost najprej izrabiti

državne oblasti, ki se bodo najlažje iznebile prekucuhov, če jih polijejo na Venero. Sibirija, Azija in razni oceanski otoki dotlej ne bodo več primerni za takšne izgnance. Čitate-lju, ki ima dosti domišljije, pa priporočamo, da sam nadaljuje z razglabljanjem o usodi prvih človeških pionirjev na Veneri.

Čitajte »Vojnega invalida« pazno, da boste informirani v vseh Vaših zadevah. — Stavite vprašanja, da Vam bo odgovarjal!

LEVANTE

mednarodna špedicijska družba z omejeno zavezo
LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 30

se priporoča cenj. invalidom, obrtnikom in trgovcem, ki dobivajo kako blago iz inozemstva, za posredovanja, špedicijo, zavarovanje l. t. d. Izvršuje naročila hitro, točno in poceni.

sopis pošiljati le, ako se redno plača naročnina. — Sedaj se veliko kritizira, da se časopis ne pošilja redno, in celo tisti kritizirajo, ki niso naročnine plačali ali pa so jo mogoče plačali samo za pol leta. Imamo več takih gospodov, ki so dobili celo podporo, pa ne plačajo, kar so dolžni. Imamo vse zabeleženo. Z naprej bo šlo drugače. Najbolj žalostno pa je to, da še odborniki dolgujejo naročnino. Noben naš član ni tako reven, da ne bi celo leto spravil skupaj tistih par dinarjev, veliko pa jih je, ki so več dobili, kakor plačali. Torej v naprej se mora drugače začeti. Naš Krajevni odbor je letos založil za časopis do se-

daj 335 Din 50 para. Mi ne bomo več podpirali brezbriznežev. Bolje manj članov, pa tisti redni. Da ne prihaja časopis redno, moramo vsi trpeti zaradi nekaterih zanikrncev. Ako bodo povsod člani plačali članarino in naročnino za list, bo malo dela in časopis bo redno prihajal. Bodi pa tudi na tem mestu povedano, da se ne bo nobenemu, pa četudi v največji sili pomagalo, ako ne bo redni član. — Vsak pravi: Naš invallidski zakon je slab! Bodite pa uverjeni, da bi ga sploh ne bilo, ako bi bile vse vojne žrtve tako zanikrne. Torej na delo in 11. januarja na svidenje na občnem zboru v Moravčah. Odbor.

Politične in druge novice.

Kaj se pripravlja v Italiji. Ameriška »Prosveta« objavila članek časnikarja Feldesa, ki pravi, da je fašistični režim v Italiji pred padcem. Ne še takoj, toda naglo gre fašizem v propast. Mussolini je raztegnil svojo fašistično oblast tudi na vojsko, kar bo le pospeševalo število nezadovoljnih. Glavni vzrok je seveda gospodarska kriza, ki postaja večja in večja; posojila pa Italija v inozemstvu ne dobi. Mussolini sedaj samo brani svoj režim, veliko pa je vprašanje, kako naj pride k demokraciji. Vsaka koncesija demokraciji povzroči nejevoljo v fašizmu; zaupanja pa mož, ki je toliko let strahoval državljane, ne bo našel nikjer.

V novejšem času se ponavljajo zlasti v severnih mestih Italije velike demonstracije nezaposlenih. Vlada molči o njih, vendar je potrpanje gibanje, ki kaže učinkovitejše znake nezadovoljnosti.

Prav značilno je tudi, da se je Banca commerciale uprla in noče več financirati fašističnih podjetij, kar je prej delala na ukaz fašizma. Mussolini je odstavil ravnatelje banke, ali ne bo mu mnogo pomagalo, ker bodo zgledu sledile druge večje banke.

Prvič po dolgem času je delavstvo pelo po ulicah delavsko pesem »Bandiera rossa« (Rdeči prapor).

Razvoj v Italiji jasno kaže, kam vodi diktatura, ki hoče zadušiti razvoj; razvoj, ki ne pozna umetnih meja — zatiranja ter razdere meje z elementarno silo.

Skrivnostna megla nad Belgijo. Pretekli četrtek je legla nad prijazno dolino ob reki Meuse (reci: Mées) med mestecem Huy in Lüttichom (francosko: Liège) neke posebne vrste megla, ki je zahtevala do petka zvečer že 44 mrtvih. Tudi prebivalcev malega kraja Engis-a (blizu Lütticha), ki leži na levem bregu Meuse, se je polastil silen strah.

Megla je prav take vrste, kakor jo poznajo na Angleškem in zlasti v Londonu pod imenom »fog«. Ta megla je tako gosta, da mora počivati ves ogromni londonski promet, dokler se megla ne dvigne.

Komaj so pomrli prvi ljudje, so poklicali zdravnike iz vseh bližnjih krajev na pomoč. Ti pa niso mogli drugega ugotoviti kakor da megla duši bolnike na srcu, na pljučih ali pa na grlu. Mrli so ljudje vsake starosti od 20 do 80 let, poginilo pa je tudi mnogo živine. Ponekod so kmetje prepeljali živino iz hlevov v kuhinje, da so varovali žival pred ledeno-mrzlo meglo.

V svojem prvem strahu so ljudje mislili, da gre za strupene pline, ki da so bili še od vojne sem kje zakopani, sedaj pa da so začeli uhajati. Drugi so mislili, da prihajajo strupeni plini od bližnje cinkarne, toda tudi ta domneva ni držala, ker se je izkazalo, da cinkarna že več mesecev počiva.

V petek zvečer se je megla nekoliko dvignila, ponoči pa je legla nad dolino nova plast megle. V vseh krajih okoli Lütticha pa je megla zahtevala svoje žrtve. Ljudem kar ni dalo dihati.

Kakšna bo letošnja zima? Nemški meteorološki strokovnjaki trdijo, da je nedaven hud mraz in velike količine snega, ki je padel po gorah, sigurn predznak ostre zime, ki bo slična predlanski zimi. Hrčki so se letos zakopali zelo globoko v zemljo in so se preskrbeli z velikimi rezervami hrane in slame. Lansko leto so spali hrčki samo nekaj centimetrov pod zemljo. Tudi koze imajo letos gostejše kožuhe, kakor pa lansko leto. Nemški narod veruje v te znake in se preskrbuje z drvni in toplo obleko, ker mu je še v svezem spominu ostra zima pred dvema letoma, ki so jo tudi naznanjali slični naravni pojavi.

Karoly — madžarski zunanji minister. Po demisiji grofa Valka je imenovan za zunanjega ministra dr. Julij Caroly, čigar oče je bil svoječasn predsednik magnatske zbornice. Star je 60 let. Študiral je pravo na vseučiliščih v Budimpešti, Berlinu in Dunaju, potem pa se je posvetil upravi svojega posestva. Nekaj časa svetovne vojne je bil na ruski fronti oficir strelskega polka. Za časa boljševiške vlade je

organiziral protirevolucijo in bil predsednik protirevolucionarjev v Aradu in Szegedu. Od tedaj ni več deloval v političnem življenju. Toda razvijal je veliko aktivnost na socialnem in gospodarskem polju. Po osnovanju madžarskega gornjega doma, je prišel takoj v gornji dom. Izvoljen je bil tja s strani bivših članov magnatskega doma. Pred 2 letoma je bil izvoljen za čuvaja kraljevske krone.

Velikanski dolg Romunije. Na današnji seji poslanske zbornice je poslanec Stere ostro kritiziral gospodarsko stanje v Romuniji in nastopil proti eventualni povrnitvi Maniua kot ministrskega predsednika, o čemer se je v zadnjih dneh mnogo govorilo. Maniuov režim, katerega je ljudstvo svoječaso pozdravilo kot rešitev, je kriv brezprimerne zadolžitve romunske države nasproti inozemstvu. Romunija dolguje nič manj kot 186 milijard lejev inozemstvu, torej na enega prebivalca po 56 tisoč lejev.

Italija gradi ruske ladje. Glede dogovora, ki sta ga sklenila Grandi in Litvinov v Milanu zaradi graditve ruskih vojaških ladij v Italiji, poroča »Intransigeant«, da bodo italijanske ladjedelnice že v bližnji prihodnosti spustile v morje več ladij, namenjenih za rusko mornarico. Obenem pa bo Rusija poslala več oddelkov ruskih inženjerjev in tehnikov v Italijo, da se tam izučijo v gradnji ladjevja. Ponekde se bodo zgradile ladjedelnice v Rusiji sami. Potrebne stroje in naprave bo dobavila Italija. Razen tega bo Italija stavila Rusiji na razpolago več strokovnjakov za vodstvo ruskih ladjedelnic.

Strel na ministra. Na današnji seji poslanske zbornice je minister za socialno politiko Steinweez utemeljeval predlog vlade o zakonu za reformo socialne zakonodaje. Med njegovim govorom je z galerije oddal neki brezposelni delavec strel na ministra, ki pa k sreči ni zadel, ker je sosed izpodbil roko atentatorja. Minister se ni dal motiti v svojem govoru in ga je smehljaje nadaljeval. Atentator je bil aretiran.

Ves civilizirani svet proti makedonstvujušim. Rosenfeld je objavil v številki lista »Populaire« članek o makedonski organizaciji. V članku pravi, da vodi to organizacijo strankar Ivan Mihajlov in da so njegovi pristaši ubili 111 protogorovistov. Oblasti niso nikoli vznemirjale zločincev. Bolgarska vlada je edino le iz formalnih ozirov parkrat napovedala preganjanje zločincev, posebno Mihajlova, toda vsakokrat je javila, da je vodja komitske bande pobegnil v inozemstvo. Toda med tem je vsemu svetu znano, da Mihajlov še dalje mirno živi v Bolgariji, ne da bi se skrival. Vse to pa zaradi tega, ker je bolgarska vlada v resnici v odvisnosti od Ivana Mihajlova in njegove teroristične organizacije. Vsa važna mesta v bolgarski vojski in policiji so v rokah mihajlovistov. Ljapčev je njegov prijatelj. Vlkov pa ugleden član makedonske organizacije. Poroča kralja Borisa je utrdila gospodstvo italijanskega fašizma nad bolgarsko vlado in prevladovanje Mihajlova v Bolgariji.

»La Republique« prinaša članek pod naslovom »Makedonski teror« ter pravi, da obstoja v Bolgariji makedonski revolucionarni odbor s sedežem v Bolgariji ter da že dve leti razvija svoj revolucionarni teror. Vodja tega gibanja je Ivan Mihajlov, ki je prijatelj Mussolinija in prijatelj generala Vlkova, bolgarskega poslanika v Rimu. Pretekli teden so izvršili več umorov. Med drugimi so ubili tudi Tomalevskega, bivšega voditelja Makedoncev in velikega prijatelja Francije. Ta neprestana razbojništva, ki jih nikoli nihče ni kaznoval, so se mogla vršiti le pod prozorno zaščito vlade g. Ljapčeva. To dokazuje tudi proces proti morilec Pundeve, ki se je vršil pred kratkim. Takrat glavnih krivcev niso niti nadlegovali.

S takim postopanjem je nastalo tudi vprašanje mednarodnega značaja, ki spada pod kompetenco Društva narodov. Treba je vedeti, da civilizirani svet ne more tolerirati političnih umorov.

Obup po neuspeli gonji. Mussolinijev »Polo d'Italia« resignirano ugotavlja, da so prizadevanja po reviziji mirovnih pogodb v pripravljalni razorožitveni komisiji v Ženevi ostala brezuspešna, in piše med drugim: Zastonj je Italija označevala revizijo mirovnih pogodb in razorožitev kot pomoček, da si Evropa prihrani ogromne stroške vojne. Sedaj se je izkazalo, da je revizija nemogoča radi vojaških zvez, ki jih je ustanovila Francija v obrambo statusa quo. Tajne pogodbe, s katerimi si je Francija zagotovila diplomatsko in vojaško alianco z Belgijo, Poljsko, Romunijo, Češkoslovaško in Jugoslavijo, omogočajo sedaj tem državam, da zahtevajo od Francije absolutno nespravljalnost proti vsaki revizionistični misli. Na drugi strani je gotovo, da pusti Anglija Franciji prosto roko, da nadaljuje svoje oboroževanje do l. 1932, to je do dovršitve oboroževalnega programa Tardieu-Maginot-Weygand. Potemtakem bo težko obvarovati razorožitveno konferenco neuspeha. Najbrže se bo moralo samo ugotoviti, da bo obveznost razorožitve v paktu Društva narodov ostala neizpremenjena.

Iz sovjetske diplomacije. »Daily Mail« poroča, da so pred tremi dnevi pozvali trije člani GPU Sokolova, da se takoj vrne v Leningrad. Sokolov pa je dal vse tri odposlance aretirati.

Orožni arzenal nacionalistov odkrit. Napadalni oddelek policije v Breslau-u je bil obveščen, da se v gradu Ješkovec, ki je last nemškega aristokrata von Oelffena, tajno sestajajo formacije narodnih socializmov. Policija je grad obkolila in presenetila 200 nacionalistov pri vojaških vežbah z orožjem. Pri preiskavi gradu so našli veliko množino raznega orožja, pušk, nabojev, ročnih granat, vojaških lopat, čelad itd.

Zdravstvo.

Izogibljimo se alkohola!

Iz predavanja, ki ga je podal vajencem v Mestnem domu v Ljubljani g. Puhar, posnamemo sledeče podatke o alkoholu, ki jih je navajal predavatelj v zvezi s svojimi naravnost pretresljivimi vzgledi o škodljivem učinku tega strupa na družbo, osobito pa na mladino.

Alkohol, t. j. brezbarvna pekoča tekočina, ako je čist, je omamljiv strup in se nahaja v vseh opojnih pijačah, v vinu, pivu, moštu, likerjih ali žganju.

Omamljive pijače so bile znane že v zgodovinski dobi. Stari Egipet je propadel največ radi nezmernosti; prav tako pozneje Grki in Rimljani. Žganje so izumili v 9. stoletju p. K. arabski učenjaki. Tridesetletna vojna je spravila žganje med narode. V naše kraje so zanesli žganje največ francoski vojaki.

V naši državi se letno pridela, nakuha in nažge ter skoro vse popije: okoli milijona hektolitrov piva, preko 3 in pol milijona hektolitrov vina, preko 600.000 hektolitrov žganja.

Alkohol lahko izpridi in zamori tiste izredno fine prvine ustroja človeškega telesa, v katerih se vrši življenje in ki se imenujejo celice. Alkohol povzroči lahko trajno vnetje želodca. Jetra postanejo precej velika, ko se mast v njih nabere. Srce postane znatno večje in ne more več zmagovati svojega dela. Alkohol pride iz želodca v kri in s krvjo v vse telesne dele. Oškoduje tudi ledvice. Tu zastupi tiste celice, ki sodelujejo pri izločevanju vode. Tako nastane vodenica in končno smrt. Alkohol je v resnici zelo potuhnen in pogubonosen strup za človeški organizem, ker je sposoben, da vsak del telesa oškoduje in tako povzroča najrazličnejše bolezni.

Alkohol pa ne ruši samo blagostanja in telesnega zdravja, temveč tudi duševne dobrine, kar morajo zlasti čutiti družine. Narod, v katerem je red v družini, je zdrav telesno in duševno in tudi srečen, kolikor je pač na zemlji mogoče. Tak narod ima prihodnost, ker prihodnji rod bo tak, kakršna je mladina. Pijančevanje napravi človeka: brez časti, brez sramu, brez moči, napravi ga siromaka. Strastnemu pivcu sledi uboštvo kot črna senca. Pijančevanje napravi človeka brez zvestobe, brez ljubezni, brez veselja. Kaj naj pijanca razveseli? Morda narava, knjiga, morda kletev, ki mu nadomešča molitev, morda uboštvo, tožbe in solze svojcev? Ne! Brez veselja je njegovo življenje in mučno njegovo umiranje.

Gotovo je, da Slovenci v celoti ne bogatimo, ampak obubožavamo zaradi alkohola. Nepobitno pa je tudi dejstvo, da je nezmerno uživanje opojnih pijač prvi in glavni vir našega žalostnega gospodarskega stanja. Žalostna slika in dejstvo je tudi, da vlada v naših bolnicah, blaznicah in kaznilnicah prenapolnjenost v veliki meri na račun obolenj in posledic nezmernega uživanja opojnih pijač. Trajno pijančevanje vedno bolj krči narodno premoženje in dviga izdatke za bolnišnice, sirotišnice, blaznice in kaznilnice, dviga umrljivost in vodi polagoma cele narode v propast.

Demonstracije proti filmu »Na zapadu nič novega«. Neka ameriška filmska družba je priredila film po Remarquejevem romanu »Na zapadu nič novega«, ki na drastičen in grandiozen način prikazuje strahote svetovne vojne. To seveda raznim desničarskim reacionarjem, ki bi radi osrečili svet zopet z novo vojno, ne gre v račun in skušajo predvajanje tega filma onemogočiti. Te dni se je ta film predvajal v nekem berlinskem kinu. Stahlhelmovci, hitlerjevci in nacionalistični dijakci so vzpizorili organizirano demonstracijo proti filmu: 200 fantalinov je bilo razdeljenih po dvorani in so z vpitjem in žvižganjem skušali prevpiti zvoke tonfilma. Z galerije so metali smrdljive bombe in — žive miši. Občinstvo se je postavilo v bran in razvil se je pretep ter je morala policija izprazniti kino. Tudi v drugih mestih pripravljajo demonstracije proti temu filmu.

Romunski kralj Karol se vnovič ženi. Ločitev med kraljem Karlom in Heleno v Romuniji je definitivno potrjena. Kralj se namerava iznova poročiti z enakopravno princezino.

Mussolinijeva popularnost pojema, zato jo hočejo zopet poživiti z izmišljenimi atentati na »božanskega duceja«. Odkrili so na lepem neko zaroto na življenje Mussolinija in aretirali v Rimu veliko število oseb, med njimi tudi dva ameriška poročevalca.

Italija je osnovala tajno policijo po vzorcu ruske »GPU«, ki jo označuje z »OVRA«.

Atentat na španskega ministrskega predsednika Berenguerja je skušal izvršiti nek novinar. Njegov strel iz samokresa pa je zgrešil svoj cilj.

Človek je abstinent od narave; šele razmere, ki vladajo zlasti sedaj v družbi, ga prisilijo, da postane pivce ali pijanec. Mladina, vadi, da napravi zgled in zapeljevanje iz največ mladih ljudi poznejše pijance. Mladina, okleni se z vsem srcem treznosti, kajti le tako boš obvarovana marsikateri nevarnosti, ko enkrat zapustiš domače gnezdece in stopiš na življenja cesto — hiteč za ciljem, za koščkom kruha.

Gospodarstvo.

Krvava uš v sadovnjaku.

Krvava uš je poleg kaparja, listnih uši, cvetodera in jabolčnega zavijača največji škodljivec na jablanah. Kakor druge uši, n. pr. trtna uš, je bila tudi krvava uš baje ob koncu 18. stoletja prenešena k nam iz Amerike in je pri nas sedaj skoro povsod zelo razširjena.

Že od daleč je vidna po svojem belem voščenem puhu v posameznih naselbinah na jablanah. Pod temi belimi dlakami se skrivajo rumenkastorjave uši v kupih, iz katerih se po kaže krvavi sok, če se zmečkajo. Odtod tudi ime krvava uš.

Proti pomladi opazimo na jablanah, da se naselijo ti škodljivci najrajši na odprtih ranah, kjer srkajo s svojim dolgim rilčkom sok. Ako pogledamo v tako naselbino nekoliko natančneje, najdemo tri različno velike in raznobarvne uši. Dorasle samice so največje, nedorasle so pa manjše, a vse so brez kril. Vsaka od njih čepi mirno na mestu in ima svoj rilček zaboden v nežno kožo (kambij). Zaradi tega ne more zaliti kambij ran. Tukaj nastanejo na vbodenih mestih grčasti, raku podobni obrunki, brazgotine in oteklina in te rane postanejo čim dalje večje ter se sčasoma posuše. Premnogokrat se posuši tudi celo drevo, zlasti če je deblo preveč napadeno.

Krvava uš se razmnožuje z veliko naglico. Samice imajo to lastnost, da rodijo kakor vse ostale uši, ko dorasejo, brez oploditve 30 do 40 jajčec, iz katerih se razvijejo ob lepem vremenu v 14 dneh popolnoma dorasle uši, katerih vsaka izleže brez oplojenja isto število jajčec. Tako se porodi v enem letu iz ene uši 8—10 rodov. Potem si lahko predstavljamo, na kakšno množino narase rod, ki izhaja iz ene same prvotne samice.

Proti jeseni postanejo nekatere uši krilate; imajo namreč po 4 velika krila. Te sedijo z drugimi brezkrilnimi samicami skupaj, dokler se nekega lepega dne ne vzdignejo v zrak in polet v vetru križem sveta, mnogokrat tudi prav daleč. Običajno opažamo take uši meseca oktobra vsepovsod; te uši imajo na zadku precej bele volne. Te samice izležejo po nekaj jajčec, iz katerih se razvijejo spolne živali, to je nekoliko večje rumenkaste samice in manjši zelenkasti samci. Po oploditvi samec pogine, samica pa izleže zimsko jajčece pod lub ali kam drugam in nato pogine. Pomladi se izleže iz zimskega jajčeca zopet brezkrilna samica, nova uš, ki napravlja neoplojena novo zalego z mnogoštevilnim potomstvom.

Potomci nespolnega razmnoževanja v jeseni večinoma poginejo, le nekaj mladih samic

tudi prezimi v razpokah in špranjah v naselbinah, kjer pomladi nadaljuje svoje pogubonosno delo složno z novimi, iz zimskih jajčec izvaljenimi.

Boj proti krvavi uši je težaven. Obranimo se tega hudega škodljivca, če pravilno in pravočasno oskrbujemo dreve, to je, da ga sedaj v jeseni ali pozimi predvsem očistimo mahu in lišaja, stare skorje in vse skupaj sežgemo. Na ta način zatremo zimsko zalego, zlasti če ob enem namažemo rane in naselbine uši s kako mažo, ki si jo lahko napravimo iz kake pokvarjene masti (vazelina) ali zmesi ilovice in kravjeka. Važno je tudi, da drevje redno pognojimo ali okoplamo in da se strogo držimo sortimenta najboljših sort, ki uspevajo v dotičnem okraju. Nekatere sorte, kakor kanadka, bobovec, Baumanova reneta, kraljevi kratkopicelj, jesenski kosmač, šarlamoski, londonski peping itd. so proti krvavi uši zelo odporne. Pomniti je, da je bolje in lažje v jeseni ali med zimo uničiti eno krvavo uš ali zimsko zalego kakor v poletju na tisoče. Močno napadena

drevesa, zlasti sorte, ki jih rada napada krvava uš, zdraviti, je zelo nevhvalno delo in je najbolje, da jih posekamo in zažgemo.

Izborna preizkušena sredstvo proti krvavi uši in tudi drugim opasnim živalskim sadnim škodljivcem je drevesni karbolin, n. pr. arborin. Sedaj v jeseni je poškropiti drevje s 5 do 10 odstotnim arborinom. Če le ne zmrzuje, lahko obnavljamo to delo tudi pozimi, in sicer poškropimo koščičasto sadje s petodstotnim arborinom (pol kg arborina in 9 litrov vode). Drevje je poškropiti z raztopino arborina tako, da se delajo po vejah in vrhovih majhne kapljice, ne da bi le-te potem v srhah ali curkih tekle navzdol. To škropljenje z arborinom je ponoviti pomladi, in sicer kake tri tedne prej, nego drevje prične odganjati.

Naposled bi bilo pripomniti, da pogine prav za prav samo tista uš, katero dobro zmočimo s to tekočino. Nedotaknjene uši se razmnožujejo dalje in v kratkem nadomestijo izgubo.

Raznoterosti.

Satanovi častilci.

V Džebel-Sinjaru, ozki gorski dolini med Irakom in Sirijo, bivajo zadnji ostanki Jezidov, menda kurdskega rodu, ki ima prav posebno verstvo: namesto boga časti satana. Prav za prav so Jezidi jako strpni. Spoštujejo krščanstvo, muslimanstvo in židovsko vero, mislijo pa, da ne zahteva Bog nobenega čedenja, ker je po naravi dober. Molijo torej satana, ker ima ta vso oblast in človeku lahko pošlje vsako nesrečo. Satan vlada na zemlji zdaj in bo vladal še 4000 let do zadnje sodbe. Potem se bo res sicer pričelo božje kraljestvo, a na satanovo priprošnjo bo pomislil neskončno blagi bog tudi njegove vernike. »Crna knjiga«, sveto pismo satanovih častilcev, zatrjuje, da je poslal satan peklenko črno priležnico že Adamu v raj. Rodila je sina in hčeri, ki sta se poročila in tako je nastal jezidovski narod. Jezidi se ne smejo ženiti s tujimi ženami. Tudi sosednji muslimani jih nimajo posebno radi. Smatrajo jih za potomce nekega Sidija Moavija, ki je po vragu obseden hinavsko umoril Husejina, po Mohamedu največjega muslimanskega svetnika. Pred vojno je štel ta rod 300 tisoč ljudi, zdaj jih ima komaj 60.000. Tako poroča dopisnik nekega nemškega lista, ki je letos obiskal jezidovsko božjo pot, nad brezdom zgrajeno mošejo Šejk-Adi, kjer počivajo kosti ustanovitelja jezidovskih naukov Adija in pavje pero, ki ga mu je izročil satan kot znak oblasti. Na ta kraj romajo skoro vsako leto Jezidi kakor muslimani v Meko. Njih vodja je veliki svečenik z naslovom »mir«. Izvoljen je od zastopnikov vseh rodov, ima neomejeno oblast, biva v lepem gradu, redno dobiva sedmi del vsega žita in živine in v svoj harem najlepša dekleta. Čuva sveti grob, blagoslovlja romarje, vodi verske spore itd. Pomaga mu sedem razredov duhovščine: »piri« pridigarji, »šaki« godbeniki, ki igrajo pri službi v svetišču »fakirji«, ki bičajo in do krvi mrcvarijo lastni život »kavali« grobarji in drugi. Jezidi so skoraj vsi nepismeni. Samo ena ženska pozna črke, ker je bila slučajno v nekem ameriškem zavetišču med vojno kot otrok. Domače pismenke poznajo samo »piri«, ki morajo pridigovati. Sicer pa smatrajo Jezidi, da je pismenost greh. Satan je črke izumil, da bi bil najmodrejši. Oni, ki ga posnemajo, bi ga lahko samo razjezili.

Neznano kraljestvo ob Rdečem morju.

Na svetu je še precej pokrajin, ki jih vidimo zaznamovane na zemljevidih z belimi lisami. Take pokrajine so pa zelo privlačne za razne filmske družbe, ki pošiljajo tja velike ekspedicije, da posnamejo nekaj novega. Tako ekspedicijo je poslala nedavno tudi neka velika ruska filmska organizacija v deželo Al Jemen, ki leži na jugozahodu Arabije. Dežela leži ob Rdečem morju.

V to deželo prodreti ni bilo posebno lahko, ker ni tu niti železnice niti potov in cest. Prebivajo pa tam Arabci, ki žive večinoma še kot pastirji, ki romajo s svojimi čredami iz kraja v kraj. Nekaj Arabcev pa že obdeluje polje in ti so naseljeni v vaseh. Proti Evropejcem so ti Arabci silno nezaupljivi in ne puste, da bi kdo prišel v deželo s fotografskim aparatom, pa tudi ne s kakšno drugo tehnično novotarijo. Vse stroje imajo za hudičeve iznajdbe. Za ekspedicijo je bilo torej delo silno težavno in nevarno in so morali gledati predvsem na to, da so si pridobili zaupanje prebivalstva.

Arabci v Al Jemenu žive še dandanes tako, kakor so živeli njihovi predniki pred 500 leti. Njihovo glavno mesto leži sredi peščene široke ravnine in je obdano z dvojnimi zidovjem. Skozi zidovje vodi 11 vrat na vse strani. V glavnem mestu prebiva tudi nekaj židov, ki pa morajo stanovati ločeno od ostalega prebivalstva.

Preden se je ruski ekspediciji posrečilo priti do glavnega mesta in začeti s svojim delom, da bi spravili na film življenje tega naroda, so si morali pridobiti najprej zaupanje princa Seif-ul-islam-mohameda, sina kralja dežele Al Jemen. Ekspedicija je pristala v mestu Hodeda, ki leži ob Rdečem morju.

Pristali so precej težko, ker je morje tam zelo plitvo, tako da so morali ljudi in vso ogromno prtljago prepeljati na obrežje v čolnih. Princ je poklonila ekspedicija lepa darila; med drugim tudi kino-aparat in več filmov. Ljudje so spočetka ta darila zelo nezaupno gledali; ko pa so videli film, so bili nenkrat vsi navdušeni zanj. Princ pa je dal po klicarjih ljudem objaviti, da se smejo člani ekspedicije svobodno gibati po vsem obrežju. Šele čez mesec dni pa je ekspedicija dobila dovoljenje, da sme potovati tudi v notranjost dežele in delati filmske posnetke glavnega mesta Sanca.

Pot do glavnega mesta je bila silno težavna. Peljala je skozi obsežno puščavo in skozi neprodorno grmičje, potem pa zopet čez visoke gorske prelaze. Ekspedicijo je varovala močna vojaška četa pred roparskimi napadi in pred napadi verskih fanatikov.

Vročina je bila silna — do 70 stopinj Celzija. Tako da na dan niso mogli več narediti kakor po dva posnetka. Do osmih zjutraj je bilo megleno, ob desetih pa je začel zrak žareti tako, da je bilo vsako fotografiranje nemogoče. Kovinski deli na aparatih so se razgrela tako, da se jih ni bilo mogoče niti dotakniti.

Vse take in podobne težave pa je ekspedicija s silnim naporom premagala in ima danes zadostne, da nam je odkrila čisto nov in doslej popolnoma neznan svet.

KAKO SPOZNAVAMO ČLOVEŠKI ZNAČAJ

Frizura — čevlje — klobuk in celo ročne torbice — vse to izdaja človeški značaj! Ljudje se menda niso še nikdar tako trudili, da bi spoznali značaj ljudi, s katerimi imajo opraviti, kakor dandanes, v dobi splošne sleparije. Za spoznavanje značaja služijo ljudem danes vsaka malenkost, posebno pa razni vidni zunanji znaki, ki baje razodevajo človeško notranjost.

Ze po tonu, s katerim kdo izgovarja razne besede, po tvorbi in preglednosti stavkov poskušajo ljudje presoditi značaj človeka, ki govori. Samo na podlagi izgovorjave besed razločujejo danes že 5 vrst značajev.

Za spoznavanje značajev je važno tudi, če se da ugotoviti, kaj počne človek takrat, če je sam in ko ga nihče ne opazuje, oziroma ko človek misli, da ga nihče ne opazuje. V sobo so n. pr. postavili naslanjač z napisom »Prepovedano se vstati«. Nekateri so se takoj vstali na naslanjač če so mislili, da so sami; drugi so jedli, pili, kadili itd. Nihče pa ni pomislil, da so v sobi aparati, ki so vsak korak »samega« človeka registrirali.

Aparatov pa nimamo vedno na razpolago, zato se poslužujemo tudi drugih znakov za določanje in spoznavanje značajev.

Moderne ženske nosijo dandanes »frizure na fanto«. Leta 1805. se je prvič pojavila taka frizura in modni diktatorji so rekli, da je ta frizura lepa, »ker zakriva visoka čela in daje obrazu lepe in plemenite poteze«. Ze takrat so torej presojali značaj po frizuri.

»Bubi«-frizure nosijo danes predvsem ženske, ki se hočejo uveljaviti, mehke nature pa te frizure nimajo rade. Zenske, ki ljubijo sport, nosijo »prečko« na strani, inteligentne ženske pa si ne dajo čela zakrivati od las. Zenske pa, ki jim nobena frizura ni všeč, so v ternjaške in sitne. Kodrasti lasje so znak prešernosti, gladke lase pa ljubijo ženske otožnega značaja.

Tudi po hoji presojajo značaj. Eden dela neprimerno velike korake, drugi pa »hojo drobi« z majhnimi, kratkimi koraki. Ljudje, ki delajo velike korake, so nagnjeni na baharijo in na zapravljanje, ljudje kratkih korakov pa so natančni. Krepek korak pa pomeni energijo. Nezašlesljivi ljudje imajo negotovo hojo in obrabijo vedno notranjo stran podplatov bolj kot zunanjo stran. Hiter korak je znak mladostne svežosti in čilosti, počasen korak pa je znak notranje umerenosti. Ljudje, ki nosijo rame visoko potegnjene, so ošabni domisljajci.

Zenska, ki nosi dolgo časa eno in isto torbico, je zvesta in zanesljiva. Če ima ženska rada male, lične torbice, je bolj lahkožive vrste, velike torbice pa nosijo rade skrbne gospodinje.

Klobuk po strani kaže na samozavesten, predrzen značaj, če pa se vale izpod klobuka gosti kodri, potem smemo sklepati na živahen, a nepokvarjen značaj.

Takih znakov je vse polno — navadno pa se zgodi, da so vsi taki in enaki znaki zelo — nezanesljivi.

Zakladnica pod zemljo.

Francoska državna banka zbira zlato in ga je nabrala že toliko, da jo prekaša v tem oziru le še državna banka Zedinjenih držav. Po najnovejših izkazih ima francoska državna banka nagromadenega že za nad 8 milijard mark zlata ali za okroglo 100 milijard dinarjev.

Malokdo pa je še mogel pogledati v prostore, kjer je to silno bogastvo shranjeno. Dovolili pa so vpogled v te podzemeljske prostore nekemu angleškemu časnika, ki natanko opisuje, kar je tam videl.

V kletih leže kosi nekovanega zlata, ki so zloženi kakor opeka in tudi tako veliki. Takih kosov je na tisoče. Angleško zlato pa se vlito v palice. Vsi prostori so sijajno razsvetljeni, v tej svetlobi se bajno leskeče čisto zlato, ki je shranjeno za pripristimi mrežami.

Na vsakih vratih pa visi listek, kjer je zapisano, koliko zlata je za mrežo. Takrat ga je bilo ravno za 27 milijard frankov. To pa je le del zlata, s katerim razpolaga francoska državna banka, drugi del pa imajo shranjenega v raznih shrambah po celi Franciji. Vojna in zlasti obstreljevanje Pariza je ravnatelj banke opozorilo, da ni dobro hraniti vse premoženje le na enem samem mestu.

Ko so zakladnico delali, so inženirji preiskali globino pod temi in so ugotovili, da se nahaja pod temelji samo trdna skala. Potem so izkopali 4 rove po 16 in pol metra globoko in so ugotovili, da obdaja to podzemsko skalovje voda. Rove so poglobili še za 28 metrov in šele v tej globini so začeli kopati prostore za zakladnico, ki leži na skali, ki jo obdaja od vseh strani voda. Tri leta so delali delavci, preden so vskali v skalo podzemni prostor, ki meri 10 tisoč kvadratnih metrov. Ko je bil prostor izvrtljen, so podprli strop z mogočnimi stebri iz betona. Takih stebrov je 756. Obzidali so pa že ves prostor s 5 metrov debelim betonskim zidom, v sredi betonskega zidu pa se nahaja plast asfalta, da voda ne more v notranjost. Tako je zgrajena največja zakladnica sveta.

Električni stol.

Znano je, da pridejo v nekaterih državah Združenih držav na smrt obsojeni zločinci na »električni stol«. Je pa v Združenih državah več držav, n. pr. Maine, Michigan itd., kjer te naprave ne poznajo, ker je tam smrtna kazen odpravljena, zopet druge države pa izvršujejo obsodbe na smrt na kakšen drug način: ponekod zločince obesaajo, ponekod pa jih obglavljajo.

Znani iznajditelj Tomaž Alwa Edison je bil prvi, ki mu je prišlo na misel, da bi bila najlažja in najhitrejša smrt za zločince smrt z elektriko. Njegova misel se je pa tako naglo razširila, da Edison sam ni niti do tega prišel, da bi bil sam tak aparat zložil, ampak so ga drugi prehiteli.

Danes rabijo v raznih jetnišnicah v Ameriki električne stole različnih sistemov. Način pa, kako zločince spravljajo z elektriko na drugi svet, je povsod enak.

»Električni stol« je navaden lesen stol, ki ima z usnjem prevlečen sedež, dve veliki opori za roke, podlogo za noge in precej visoko naslonjalo. Obsojenca posade na stol in ga trdno privežejo nanj: roke na opore za roke, vrat na naslonjalo, noge pa pridejo v dve jekleni cevi na podlogi za noge.

Električna oprava pa obstoji samo iz dveh elektrod, skozi katere napeljejo izmenični tok.

Pri prvih usmrtitvah so napeljali skozi telo po 1500—2000 voltov napet tok. Ta napetost pa se je pokazala kot prevelika, kajti obsojenec ni umrl takoj, ampak je počasi v svoji notranjosti gorel, ne da bi bil mogel izpruegovoriti pri tem le besedo, ker je bil že od prvega udarca naprej nezavesten. Zgodilo se je celo to, da so tok ustavili, ker je zdravnik rekel, da je obsojenec že mrtev, a čez čas pa se je obsojenec zopet zavedel.

Takšnega mučenja dandanes ni več. Sedaj ubijajo ljudi z elektriko tako, da napeljejo skozi telo od 1500—1800 voltov napet tok, a po polgredi minuti že znižajo napetost na 400 voltov. Nenadno znižanje napetosti toka tako vpliva na delovanje srca, da srce otrpne in obsojenec je takoj mrtev. Ta proces potem zaradi sigurnosti še enkrat ponove. Tok napeljejo v telo od glave do noge; eno elektrodo privežejo obsojencu na sence, drugo pa na meča leve noge, vsled česar tudi prerežejo levo hlačnico na obsojenčevih hlačah. Pri celi proceduri so navzoči ravnatelj kaznilnice, dva zdravnik, duhovnik, 3 uradniki in 7 strežajev, potem rabelj in 12 uglednih ljudi. Doslej se pa še ni nihče od teh ljudi posebej potoževal za to, da sme biti navzoč, dočim so raznih senzacij lačni in željni tujci ponujali že ogromne vsote, samo da bi smeli biti zraven. Pripovedujejo, da se je neka ženska samo zato še v naglici poročila z nekim zločincem, da bi smela gledati kot njegova žena, kako ga bodo usmrtili.

Prvi zločinec, ki so ga usmrtili na električnem stolu, je bil neki Wiliam Mor Cowler, ki je umoril svojo mater. To se je zgodilo 1. decembra l. 1890., tako da slavi »električni stol« letos 1. decembra 40 letnico svojega delovanja.

V teh 40 letih so umorili v Združenih državah na električnem stolu nad 3500 zločincev. Najodličnejši med njimi je bil policijski svetnik pri newyorški policiji Bekker, ki so se ga newyorški banditi silno bali. Ta mož se je dal zapeljati od strasti, da je najel nekega človeka, naj ubije nekega ruskega izsiljevalca, ki mu drugače ni mogel do živenga. Ko pa so Bekkerja peljali v newyorško jetnišnico v avtomobilu, so ga pozdravljali vsi stražniki, na njegov grob pa so položili zločinci nebroj vencev od samega veselja, da je njihov največji in najhujši nasprotnik umrl.

Prava narava žensk.

V veliki reviji »Forum« trdi Amerikanec B. F. Colverton, da začnajo ženske polagoma zopet živeti po svoji pravi naravi; prava narava žensk pa da je mnogo-moštvo. To pa ni nič novega. Kajti če se ne bi bile ljube ženske kljub monogamnemu zakonu vedno nekoliko ozirale tudi po drugih možkih kakor po svojih, si pač ne bi mogli razlagati cele povodnji zakonolomskih komedij in tragedij, ki jih poznajo vse dobe, tudi tiste, katerih moralnost najbolj hvalimo. Ali niso nekdanji trubadurji (pevci ljubezni) peli svojih pesmi največ na čast vitežkih žena in ne deklet? Colverton pravi dalje, da je samo gospodarska onemoglost in šibkost prisilila žene na eno-moštvo, ampak to »eno-moštvo« je bilo le navidezno in hlijeno (fiktivno).

Današnja doba pa je drugačna, nadaljuje Colverton. Odkar je industrijska revolucija pomagala do gospodarske osamosvojitve, ženskam ni več treba živeti v eno-moštvo, ker ne bo od lakote umrla, če jo mož zapusti. Mož je imel interes za eno-moštvo, dokler je bila ženska njegova »last«. Tudi zaradi porodov so

ženske danes brez skrbi, ker jih znajo preprečevati in to je še najbolj uničilo eno-moštvo.

V Ameriki je bilo preteklo leto ločenih 958.652 zakonov, a od teh 642.26 na željo žensk. Ločili pa se niso toliko zaradi »prevare« kakor za to, ker so se drug drugega naveličali. Ločitev pa ne pomeni nič drugega kakor možnost se zopet omožiti in zato imenuje ameriški protestantski škof Charles Fiske današnji način zakona »konsekutivno poligamijo«, t. j. mnogomoštvo (mnogo-ženstvo) ne drugega poleg drugega, ampak drugega za drugim. Treba je le pogledati, kako se može razne filmske zvezde!

Gospa dr. Katarina Bernet David pa je naprosila 1000 neporočenih žensk za odkrito besedo. Od teh ji je 288 odgovorilo, da še ne vedo, kaj je ljubezen, druge so pa povedale, da imajo že precej izkušenj. Dr. Hamilton in dr. Gowan pa sta diskretno vprašala 100 oženjenih mož in 100 poročenih žen, naj pove-dajo besedo o svoji zakonski zvestobi. 41 žen je priznalo, da se može tudi drugod, mož, ki so približno isto priznali, pa je bilo 29.

Kakor vse kaže — pravi Colverton, je največje zlo za današnji zakon v tem, ker je nehal biti prešoba za ženo.

Ne vemo, ali ima dr. Colverton prav ali ne, tudi njegovo mišljenje je vsekakor zanimivo.

Smešnice.

»Kaj praviš, Miško, včeraj je umrla znana bogata vdova Smolčkova?«

»Škoda, res, velika škoda, predvčerajšnjim bi jo bil rad poročil.«

Pavel sreča na dan poroke na cesti prijatelja Toneta. Pavel je ves razburjen.

Tone: »Kaj pa ti je?«

Pavel: »Iščem priče za poroko.«

Tone: »Pojdi na policijo in potrkaaj na vrata, kjer je zapisano: »Prva pomoč v nezgodah.««

Banaški jud pride na postajo v Novem Sadu ter zahteva listek: »En listek tretjega razreda za Ljubljano, če je doma.«

Uradnik: »Nikar se ne šalite, nimam časa za to.«

Jud: »Oprostite, gospod, če so Benetke na Dunaju in Konstantinopel v Budimpešti, zakaj ne bi bila enkrat Ljubljana v Sarajevu?«

V neki družbi so si stavljali uganke. Mlad gospodič vpraša:

»Dva gospoda gresta v restavracijo. Vsak ima dinar v žepu, potem igrata, večerjata, in ko čez nekaj časa odideta, ima vsak pet dinarjev v žepu. Kaj sta ta dva človeka igrala?«

Pepe: »Eden harmoniko, drugi kitaro.«

Mica (svoji sosedi): »Zadnjič si mi svetovala, naj namažem Peterčku prst z gorčico, da ga ne bo deval v usta.«

Franciska: »Ali je nehal?«

Mica: »Kaj še! Sedaj brez gorčice sploh noče več dejati prsta v usta.«

Zvit sluga.

Janez ie Pepe, dva sluga sta se srečala na cesti. Pepe je potožil Janezu:

»Moj gospod me zmerja vse dni, ko mu zjutraj nosim kavo, češ, da mu jo polovico polijem. Toda, kaj morem jaz zato, ko pa jo prinašam iz kavarne čez cesto in še par nadstropij visoko!«

»Jaz pa naredim bolj pametno,« je dejal Janez. »Ko nesem kavo, jo vzamem za velik požirek v usta in jo držim tako dolgo, da sem na vrhu stopnic. Potem skodelico zopet napolnim in moj gospod je zelo vesel, da ima tako spretnega slugo.«

Nevaren gozd.

Gospod Mejak, trdovraten samec, je šel na izprehod.

»Ne hodite naprej,« ga je ustavil njegov prijatelj gozdar Šmuc. »Je zelo nevarno!«

»Ali so mar volkovi?«

»Še hujše, gospa Roglič s svojimi tremi neporočenimi hčerami!«

Pri vojakih.

Kapitan enoletniku, ki se mu odkrije: »Vi civilist, ne znate salutirati? Zapomnite si, da pri vojakih vsaka civilizacija neha.«

Nevihla po velikosti kraja.

Dekle s kmetov je prišlo služiti v mesto. Bilo je vroče poletje in kmalu po prihodu nove dekle je nastala huda nevihta. Dekle se je tresla od strahu in rekla hišni: »Moj Bog! Kake nevihte so pri vas; nikdar nikoli nisem videla še take pri nas!« Hišna, doma iz dotičnega mesta, odvrne užaljena: »Kaj pa misliš, bunka kmečka, da bo v vsakem hribovskem gnezdu taka nevihta kakor v našem mestu?«

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavnik za tiskarno: Albert Kolman.

